

Årsmelding 2024

31. mars 2025

SØNDRE LAND
KOMMUNE

1. INNLEDNING	2
1.1 Årsmeldingens funksjon og oppbygging	2
1.2 Økonomi	2
1.3 Jobbnærvær	2
1.4 Generelt om året 2024	3
2. ÅRSBERETNING	4
2.1. Økonomisk stilling og resultat, samt andre vesentlige forhold	4
2.2. Vesentlige og sentrale økonomisk informasjon	10
2.3. Årsregnskapet – vesentlige avvik mot budsjett	15
2.4. Internkontroll, etikk og arbeidsgiverpolitikk	17
2.5. Likestilling og tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling	19
2.6 Politisk organisering	21
3. FELLES, STAB OG STØTTE, UTVIKLING, RÅDMANNSGRUPPE OG POLITISK LEDELSE	22
3.1 Økonomisk resultat	22
3.2 Oppfølging av handlingsplanen	26
4. KOMMUNALOMRÅDE TIDLIG INNSATS OG FAMILIE	28
4.1 Økonomisk resultat	29
4.2 Oppfølging av handlingsplan	30
5. KOMMUNALOMRÅDE OPPLÆRING OG INKLUDERING	33
5.1 Økonomisk resultat	33
5.2 Oppfølging av handlingsplan	34
6. KOMMUNALOMRÅDE MESTRING OG VELFERD	39
6.1 Økonomisk resultat	39
6.2 Oppfølging av handlingsplanen	41
7. KOMMUNALOMRÅDE LOKALSAMFUNN	48
7.1 Økonomisk resultat	48
7.2 Oppfølging av handlingsplanen	51

1. Innledning

1.1 Årsmeldingens funksjon og oppbygging

Årsmeldingen er hoveddokumentet i kommunens rapporteringssystem og beskriver resultat, måloppnåelse og ressursforbruk i kommunens drift.

Årsmeldingen følger samme oppbygging som budsjett- og økonomiplandokumentet. Til sammen utgjør disse dokumentene kjernen i av kommunens styringssystem. Gjennom styringssystemet skal både kvalitative og økonomiske resultater måles. Som tidligere år, rapporteres det på de gjennomgående resultatindikatorene; primært nærvær og økonomi. Strukturen i årsmeldingen er i samsvar med administrativ organisering i 2024.

1.2 Økonomi

Årsregnskapet viser at driften av kommunalområdene under ett (inkl. politisk og administrativ ledelse) har et mindreforbruk på ca. 12,4 millioner kroner sammenlignet med revidert budsjett. Sammenlignet med opprinnelig budsjett er det et merforbruk på ca. 26,8 millioner kroner. Det innebærer at man også i 2024 benyttet fond for å finansiere ordinær drift. Over tid er det ikke bærekraftig å bruke fondsmidler til finansiering av ordinær drift, samtidig svekker det likviditeten. Ved utgangen av 2024 er det igjen ca. 9,8 millioner i fondsmidler.

Avkastningen på de langsiktige midlene ble betydelig høyere enn budsjettet og ble på hele 26,7 millioner i 2024. Kommunen har aldri hatt så høy avkastning. Videre ble skatt og rammetilskudd ca. 2,5 millioner lavere enn budsjettet.

Netto driftsresultat ble på - 0,79 % i 2024. Når man holder premieavviket og avsetninger/bruk av bundne fond utenom, viser netto driftsresultat - 2,57 % i 2024. Premieavviket og fondsføringene påvirker driftsresultatet i stor grad og varierer veldig fra år til år. Det er derfor viktig å korrigere for disse forholdene for å få sammenlignbare driftsresultater. Kommunens bærekraftige langsiktige nivå på netto driftsresultat er satt til 2,4 %.

For nærmere forklaring om avvikene på de enkelte områdene, vises til omtaler senere i årsmeldingen.

1.3 Jobbnærvær

Jobbnærværet i 2024 (90,3 %) var noe høyere enn i 2023 (89,6 %). Økningen er fortsatt beskjeden, og mindre enn ønskelig.

I samarbeid med NAV Arbeidslivssenter og NAV Søndre Land ble det gjennomført ett et eget sykefraværprosjekt der avdelinger fra flere kommunalområder deltok. Evalueringen av prosjektet i etterkant er positivt og vil bli videreført i 2025 med nye avdelinger.

1.4 Generelt om året 2024

Generelt er det kommunedirektørens inntrykk at kommunen leverer gode tjenester til innbyggerne, men det blir viktig forsterke arbeidet med å sikre en bærekraftig økonomi som kan tåle det gradvise bortfallet av vertskommunetilskuddet, demografiutviklingen og andre utfordringer og rammebetingelser vi må forholde oss til.

Det skjer mye godt omstillings- og utviklingsarbeid i kommunen. Spesielt fremheves utviklingsarbeidet i Mestring og velferd knyttet til bærekraftige tjenester, velferdsteknologi og hverdagsrehabilitering. Videre har alle kommunalområder arbeidet med innføring av helhetlig innsatstrapp og boligtrapp som et arbeidsverktøy. Denne viser grad av inngripen i innbyggernes liv, jo høyere trinn jo mer inngripen. Helhetlig innsatstrapp er en oversikt over tilbud og tjenester i lokalsamfunnet og i kommunen. Alle innbyggere er en del av innsatstrappa, på ett eller flere trinn. Innsatstrappa legger vekt på forebyggende arbeid som skjer i kommunene. En helhetlig planlegging av alle tjenesteområder i kommunen som styrker de lavere trinnene i innsatstrappen, kan bidra til å utsette, og i noen tilfeller gjøre at det ikke er behov for, ressurskrevende kommunale tjenester. Arbeidet med implementering fortsetter videre i 2025. Ikke minst må arbeidet med å redusere ung utenforskapsprosent, som kommunen over flere år har prioritert høyt.

Vi kan være stolte over hvordan vi i Søndre Land har løst mottak og integrering av et stort antall flyktninger. I 2024 ble kommunen nominert som en av fem kommuner til bosettings- og integreringsprisen av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) for vårt arbeid. Det ble vektlagt det gode arbeidet som gjøres av Land flyktning tjeneste fra de blir bosatt til de er selvstendige innbyggere. NAV, flyktningetjeneste og Sølve er tette samarbeidspartnere på hele integreringsløpet for flyktningene frem til de er selvstendige innbyggere, med mål om at de raskt skal integreres i kommunene. Det er etablert en samarbeids struktur i Land kommune som har blitt lagt merke til både av IMDi og HK-DIR.

Utvikling av et helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats har vært et sentralt satsningsområde i 2024. Ved 1. tertial ble vår handlingsveileder; "Et helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats" BTI-modellen, lansert på kommunens hjemmeside. Ansatte innenfor kommunalområdene Tidlig innsats og familie samt Opplæring og inkludering har vært sentrale bidragsytere i utarbeidelsen av modellen. Modellen skal sikre gode oppvekstvilkår for alle. Handlingsforløpet er et felles rammeverk for alle som jobber med barn og unge og beskriver konkret et anbefalt forløp som alle ansatte skal jobbe etter.

Sentrale støttetjenester innenfor kommunalområdene Tidlig innsats og familie, Opplæring og inkludering, Mestring og velferd ble fra 1. januar 2024 samlet i avdelingen "Forebygging og oppfølging". Avdelingen består av pedagogisk psykologisk tjeneste, overgangslærer, ungdomslosen (LOS), logoped, spesialpedagog tilknyttet familiebasen, spesialpedagoger som jobber med voksne, ungdomskontakt, vernepleier skole og barne- og familiekoordinator. Samordningen av tjenester er et viktig grep for å styrke kommunens forebyggende arbeid i møte med barnevernsreformen, og et innskjerpet lovverk knyttet til samordning av tjenester. Ansatte i avdelingen jobber på tvers av alle kommunalområder og kommunale nettverk, i tillegg til eksterne aktører.

Regionalt samarbeid er viktig for Søndre Land kommune, både grunnet det regionale arbeidsmarkedet ønske om mer regionalt samarbeid innen kommunal tjenesteyting. I møte med økte fremtidige behov og mer knapphet på ressurser vil sannsynligvis behovet for mer regionalt samarbeid øke. I 2024 ble NAV Land med Nordre Land som vertskommune, og Land flyktningetjeneste med Søndre Land som vertskommune etablert. Videre har det pågått flere utredninger om mer samarbeid i 2024.

Etter ekstremværet Hans fikk kommunen 100 % tilskudd inntil 15,5 millioner eks. mva. til flomsikring av to steder langs Fallselva og et område i Grimesvingen. Arbeidet ble ferdig til sommeren 2024, og sluttregnskapene ble godkjent av NVE. Videre ble flere andre utbedringer etter ekstremværet ekstremværet Hans gjennomført i 2024. 2024 ble det året hvor den ordinære flomsikringen av Hov startet opp. Det ble utarbeidet reguleringsplan for flomveg C og flomvegen ble ferdig prosjektert. Videre ble det utarbeidet reguleringsplan for flomveg A og prosjekteringen ble nesten ferdig. Mobekken ble ferdig prosjektert i 2024. For Hov sentrum nord pågikk den en overordnet flomvurdering i 2024. Selve gjennomføringen av flomsikringstiltakene starter opp i 2025.

Av andre reguleringsplaner ble det arbeidet med områdereguleringsplan for Kråkvika og oppfølging av private reguleringsplaner, blant annet ved CircleK-området og ved TotenTre-området.

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap ble det arbeidet med ordinært beredskapsarbeid. Kommunene i Gjøvikregionen inngikk et samarbeid om øvelse innen IT-sikkerhet/Cyber angrep i 2024. Øvelsen ble gjennomført i mars måned og kommunen fikk nyttige læringspunkter å arbeide videre med. Arbeidet med å revidere ROS-analysen ble ferdig og vedtatt i 1. tertial. Samtidig ble revidert overordnet beredskapsplan vedtatt. Arbeidet med revidering av operativ beredskapsplan pågår inn i 2025, samt oppfølging av læringspunkter fra nevnte øvelse.

Selv om kommunen har økonomiske utfordringer, gir arbeidet med å skrive årsmelding for 2024 en nyttig påminnelse om alt det vi får til i Søndre Land. Det er et håp om at årsmeldingen viser dette på en god måte. Videre er det en påminnelse om at vi samarbeider godt i kommunen, både mellom de folkevalgte, ansattes organisasjoner og administrasjonen. Det blir viktig å utvikle dette samarbeidet ytterligere for å løse morgendagens utfordringer.

2. Årsberetning

Årsberetningen skal gi en redegjørelse for kommunens viktigste hendelser sammen med en vurdering av kommunens økonomiske stilling og resultat gjennom året, jf. kommuneloven § 14-7 og regnskapsforskriften § 7-4.

2.1. Økonomisk stilling og resultat, samt andre vesentlige forhold

2.1.1 Pensjon og vertskommuneansvaret

Kommunen har store pensjonsutgifter som blant annet skyldes rollen som vertskommune i forbindelse med ansvarsreformen fra 1991. Det har årlig blitt budsjettert med nedtrekk av driftsrammene, og fra 2013 har utgangspunktet vært at det skal gjøres avsetning til et pensjonsfond.

Pr. 31.12.2024 var beholdningen på fondet 4,5 mill. Det er dessverre ikke tilstrekkelig økonomisk handlingsrom til at det er planlagt å sette av midler til pensjonsfond i inneværende økonomiplanperiode.

2.1.2 Langsiktige plasseringer

Søndre Land kommune hadde tidligere betydelige aksjeverdier i VOKKS AS og Oppland Energi AS. Etter salget av disse aksjene i 2002 og 2004, ble inntektene investert i langsiktige plasseringer i samarbeid med DNB Markets. For å sikre en ansvarlig og strukturert forvaltning av disse midlene, ble det utarbeidet et finansreglement som definerer retningslinjer for investering og forvaltning. Målet med ordningen er at den årlige avkastningen, etter nødvendige fondsavsetninger i henhold til finansreglementet, skal kunne bidra til å styrke kommunens drift. Økonomi- og finansreglementet setter tydelige rammer for hvordan de langsiktige plasseringene skal håndteres:

	<i>Maksimal</i>	<i>Minimal</i>	<i>Normal</i>
<i>Bankinnskudd/ pengemarkedsfond</i>	85%	15%	20%
<i>Obligasjoner – lav kredittrisiko</i>	75%	20%	40%
<i>Obligasjoner – høyrente</i>	15%	0%	10%
SUM RENTEBÆRENDE MIDLER	100%	55%	70%
<i>Garanterte produkter</i>	20%	0%	0%
<i>Eiendom</i>	10%	0%	0%
<i>Alternative investeringsprod./ hedgefond</i>	10%	0%	0%
SUM EIENDOM / ALT. INVESTERINGSPROD.	20%	0%	10%
<i>Norske aksjefond</i>	10%	0%	8%
<i>Utenlandske aksjefond</i>	20%	0%	12%
SUM AKSJEFOND	25%	0%	20%

Sum Bankinnskudd/ pengemarkedsfond og Obligasjoner lav kredittrisiko ligger i overkant av normal allokering, men godt under maksimal allokering.

I 2024 oppnådde vi et rekordresultat i avkastningen på langsiktige plasseringer. Den totale avkastningen beløp seg til 26,7 millioner kroner, noe som representerer en betydelig økning sammenlignet med tidligere år.

Tabellen under viser markedsverdi per 31.12 og avkastning av plasseringene for hele 2024, fordelt på de forskjellige aktivaklassene:

Beholdning og resultat	IB Markedsverdi	Kostpris	Markedsverdi	Andel	Resultat
Bankinnskudd	31 140 210	56 807 876	56 807 876	19,3 %	2 203 235
Pengemarked	12 608 324	13 189 368	13 270 356	4,5%	662 032
Obligasjoner – lav kredittrisiko	128 540 205	125 056 487	126 560 170	42,8 %	8 008 699
Obligasjoner - høyrente	28 399 549	27 272 000	28 008 576	9,5 %	2 838 490
Eiendom	3 274 900	4 720 000	375 000	0,1 %	320 300
Norske aksjefond	20 721 525	2 660 359	6 646 031	2,2 %	2 109 705
Utenlandske aksjefond	44 713 919	0	0	0,0 %	5 759 947
Aksjer – Aktiv forvaltning	0	59 191 518	63 828 010	21,6 %	4 828 010
Totalt	269 398 632	288 897 608	295 496 019	100,00 %	26 730 418

Avkastning akkumulert:

År	Resultat	Markedsverdi
2020	17 792 699	264 600 218
2021	15 839 789	295 515 507
2022	3 264 373	268 388 102
2023	20 822 506	269 398 632
2024	26 730 418	295 496 019
Totalt	84 449 785	

Total avkastning fra 2002 til og med 2019 er kr 135,4 mill. Total avkastning er 219,8 mill fra 2002 til og med 2024.

Inflasjon og avkastning på langsiktige plasseringer:

Søndre Land kommunes økonomi- og finansreglement kap. 11 om finansforvaltningen, forutsetter at kommunens langsiktige plasseringer blir inflasjonsjustert årlig. Finansreglementet ble sist revidert 27.09.2021, og i henhold til siste revidering heter det at «Med utgangspunkt i summen av langsiktige plasseringer 31.12.2020 skal det 31.12 hvert år være avsatt på fond til inflasjonsjustering i samsvar med endring i konsumprisindeksen pr. 31.12 hvert år.»

Oversikten under viser at inflasjonsjustering i henhold til kravet i økonomi- og finansreglementet er 51,3 mill., mens beholdningen på fondet pr. 31.12.24 er null. Inflasjonsjusteringsfondet ble brukt opp i 2022, da til å dekke merforbruk i driften. I årene i etterkant har det ikke vært økonomisk handlerom til å avsette midler til dette fondet.

Markedsverdi langsiktige plasseringer

31.12.2020	264 600 218
Beregnet inflasjonsjustering fra 2020-2024	51 326 349
Sum inflasjonsjusterte langsiktige plasseringer	315 926 567

	Beholdning	Beregnet	Avvik
Inflasjonsjustering (driftsfond)	0	51 326 349	51 326 349

Bufferkapital på langsiktige plasseringer:

Kommunens økonomi- og finansreglement sier også at kommunen skal ha et bufferfond som sikkerhet for svikt i forhold til budsjettert avkastning. Bufferkapitalen skal helst utgjøre minimum den risikoberegning (stresstest) som foreligger ved utgangen av hvert år for å ta høyde for store fall i markedet.

Risikovurdering (stresstest):

	Markedsverdi (mill kr)	Verdifall / stresstest	Endr. markedsverdi (mill kr)
Norske aksjer	6,6	-30,0 %	-2,0
Utenlandske aksjer	-	-20,0 %	0,0
Sum aksjer – Aktiv forvaltning	63,8	-20,0 %	-12,8
Eiendom/alt. investeringer	0,37	-10,0 %	-0,037
Obligasjoner	167,8	-4,1 %	-6,8
Sum	238,6		21,7

	Beholdning	Stresstest	Avvik
Bufferkapital (bundet driftsfond)	0	21 700 000	-21 700 000

Avsetning til bufferkapital mangler 21,7 mill. for å være på samme nivå som stresstesten pr. 31.12.24. Bufferkapitalfondet ble brukt opp i 2023 til å dekke opp merforbruk i drift. Den økonomiske situasjonen har ikke gitt rom for å avsette midler på fondet i 2024. Det er forutsatt avsetning til bufferfond i økonomiplanperioden.

Langsiktig gjeld

Kommunens samlede lånegjeld	Regnskap 2024	Regnskap 2023	Gjenværende løpetid (gj.snitt) år
Samlet lånegjeld	705 982 860	714 704 934	17,2
-herav fastrentelån	286 783 330	333 239 994	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	3,25	1,5	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	4,69 %	2,20 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	4,73 %	2,22 %	
Kommunalbanken:			
Samlet lånegjeld	294 611 760	307 799 900	21,7
-herav fastrentelån	149 000 000	155 000 000	

Kommunens samlede lånegjeld	Regnskap 2024	Regnskap 2023	Gjenværende løpetid (gj.snitt) år
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	3,0	2,4	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	4,45 %	2,40 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	4,51 %	2,42 %	
Husbanken:			
Samlet lånegjeld	67 144 254	60 291 699	22,3
-herav fastrentelån	0	0	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	0	0	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)			
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)			
Nordea (sertifikatlån):			
Samlet lånegjeld	83 500 000	83 500 000	0,25
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	0	0	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)			
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)			
KLP Kommunekreditt:			
Samlet lånegjeld	260 726 846	263 113 335	24,4
-herav fastrentelån	137 783 330	178 239 994	
Gjennomsnittlig gjenværende rentebinding (år)	3,5	0,7	
Gjennomsnittlig rentesats (nominell)	4,92 %	2,10 %	
Gjennomsnittlig rentesats (effektiv)	4,95 %	2,12 %	

Rentesikring

Bank	Beløp	Rentesats	Utløpsdato	Sikringsmetode
Kommunalbanken	21 500 000	2,36 %	02.02.2026	Fastrente
Kommunalbanken	127 500 000	2,41 %	22.01.2030	Fastrente
KLP Kommunekreditt	40 833 337	4,51 %	18.06.2029	Grønn fastrente
KLP Kommunekreditt	44 199 997	4,51 %	18.06.2029	Grønn fastrente
KLP Kommunekreditt	43 083 330	4,51 %	15.11.2027	Fastrente
KLP Kommunekreditt	9 666 666	4,18 %	15.01.2029	Fastrente

Rentesikringen utgjør 40,6% av den totale lånegjelden. Noe av sikringen er gjort på et gunstig tidspunkt med tanke på rentenivået.

Refinansieringsrisiko

Av kommunens samlede lånegjeld utgjør sertifikatlån i Nordea totalt kr 83 500.000.

Disse lånene refinansieres løpende, da de forfaller i sin helhet ved hvert forfall, som er fire ganger årlig. I løpet av 2024 er forfall endret fra 4 ganger årlig til to ganger årlig.

2.1.3 Fondsbeholdning

Status pr 31.12.2024:

Disposisjonsfond	9 835 356
Bundne driftsfond	21 075 155
Frie investeringsfond	157 442 553
Bundne investeringsfond	376 338
SUM fondsmidler	188 729 402

Næringsfondet:

<i>Fondskapital pr 1. januar 2024</i>	<i>kr 1 390 058</i>
Årets tilførsel av renter	kr 57 851
Nye vedtatte tilsagn i året	kr 213 688
<i>Fondskapital pr 31. desember 2024</i>	<i>kr 1 234 221</i>

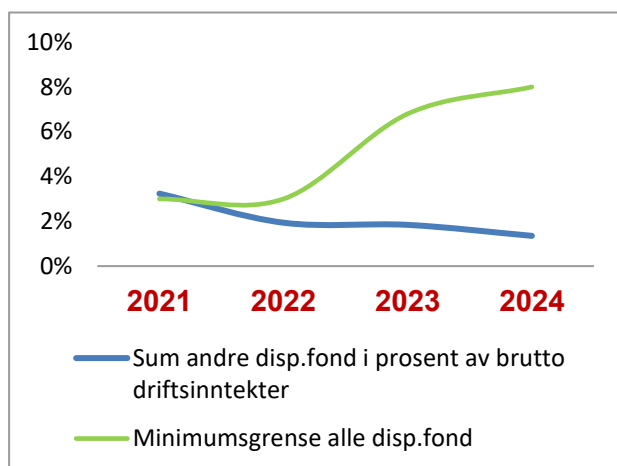
Kraftfondet:

I kapitalen inngår en urørlig grunnkapital på kr 3.981.667 som er framkommet gjennom avsetninger knyttet til Randsfjordreguleringen og Dokkautbyggingen.

<i>Fondskapital pr 1. januar 2024</i>	<i>kr 6 298 494</i>
Årets tilførsel av midler fra konsesjonsavgifter og renter	kr 644 379
Nye vedtatte tilsagn i året	kr 150 000
<i>Fondskapital pr 31. desember 2024</i>	<i>kr 6 792 873</i>

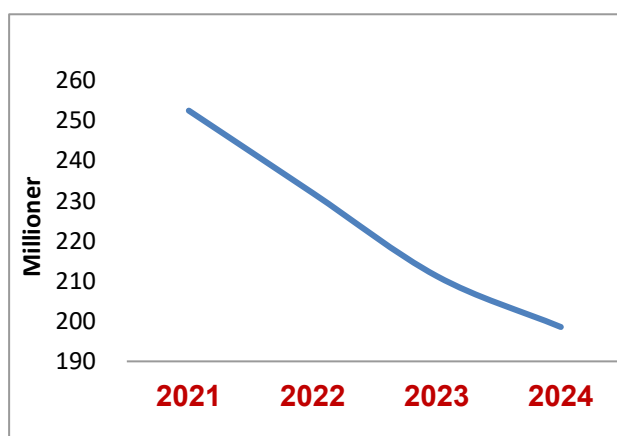
Fond for DA-midler, kommunens andel (60 %):

<i>Fondskapital pr 1. januar 2024</i>	<i>kr 107 028</i>
Årets tilførsel	kr 0
Nye vedtatte tilsagn i året	kr 0
<i>Fondskapital pr 31. desember 2024</i>	<i>kr 107 028</i>

Beholdning disposisjonsfond eksklusiv inflasjonsfond, bufferfond og pensjonsfond

Beholdningen på kommunens disposisjonsfond er redusert gjennom 2024. Årsaken er at det er brukt av fondene for å finansiere driftsbudsjettene.

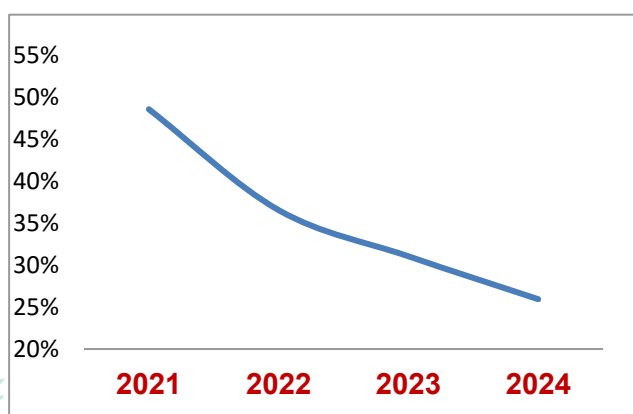

Total fondsbeholdning

Kommunens totale fondsbeholdning har hatt en sterk negativ utvikling de siste årene, grunnet merforbruk i driften.

2.2. Vesentlige og sentrale økonomisk informasjon

2.2.1 Økonomisk utvikling

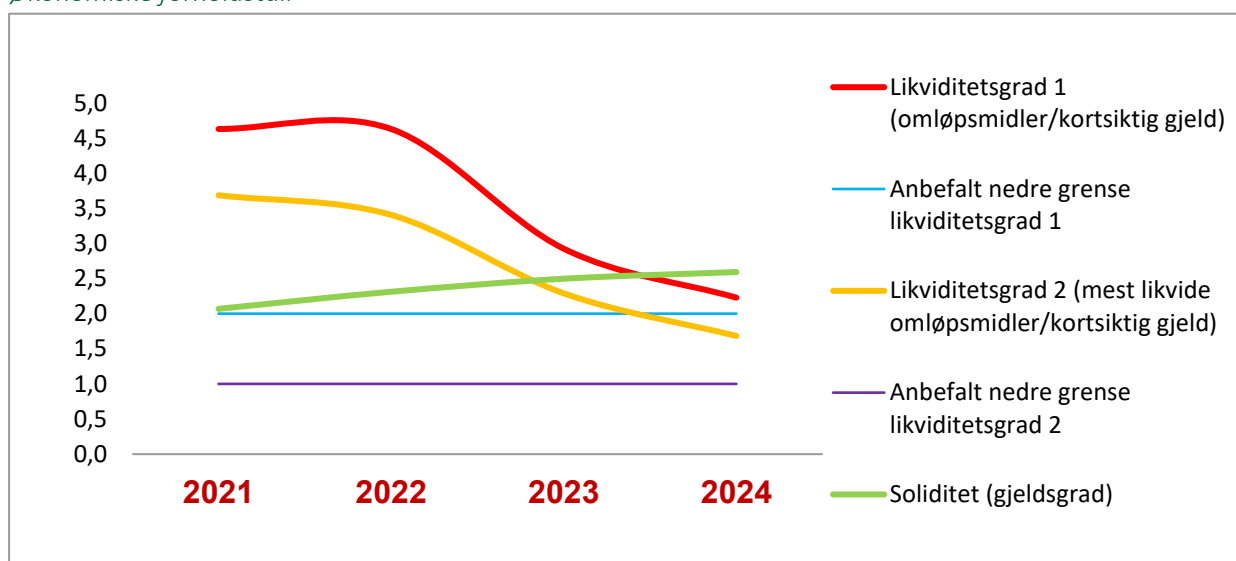

Utvikling i arbeidskapital korrigert for premieavviket

Arbeidskapitalen, som beregnes som omløpsmidler minus kortsiktig gjeld, gir en indikasjon på kommunens evne til å oppfylle sine kortsiktige betalingsforpliktelser. De siste årene har utviklingen vært negativ, hovedsakelig som følge av driftsunderskudd i forhold til budsjett.

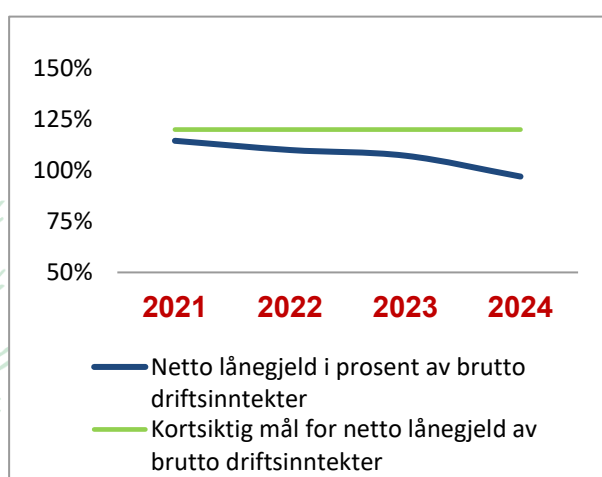
Økonomiske forholdstall

Likviditeten reflekterer kommunens evne til å dekke sine kortsiktige forpliktelser. De siste årene har kommunens likviditet vært under press, med en særlig negativ utvikling i 2022 og 2023, en trend som fortsatte gjennom 2024. Hovedårsaken er at driftsutgiftene har vært betydelig høyere enn budsjettert, noe som har tæret på likviditeten. I tillegg påvirkes likviditeten av inntekter som bokføres i regnskapet, men som ikke umiddelbart gir kontantstrøm, slik som avkastning på langsiktige plasseringer og premieavvik.

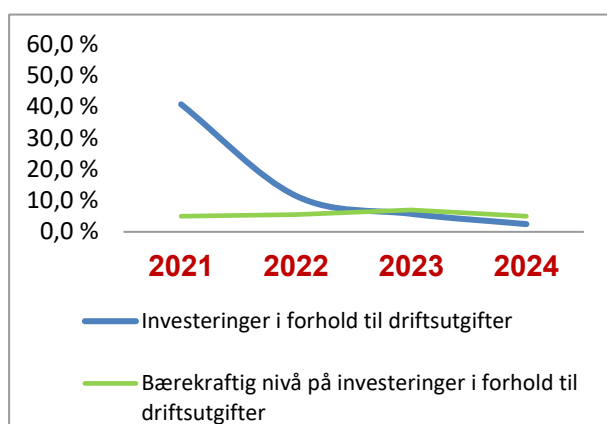
For å håndtere likviditetsutfordringene tok kommunen i 2022 opp en kassekreditt med en ramme på inntil 50 millioner kroner, samtidig som langsiktig plasserte midler for 50 millioner kroner ble solgt. I 2023 ble rammen for kassekreditten økt til 100 millioner kroner, da det ble klart at den opprinnelige rammen ikke var tilstrekkelig. Gjennom 2024 har kommunen fulgt situasjonen nøye ved å utarbeide månedlige likviditetsoversikter, noe som har bidratt til en strukturert oppfølging og sikret bedre kontroll over utviklingen.

Soliditeten forklarer kommunens evne til å tåle tap og beregnes ut fra gjeldsgrad og egenkapitalprosent. Jo mindre gjeldsgraden er, jo mer solid er kommunen og evnen til å tåle store tap. Soliditeten viser nå en liten oppgang mot 2023-tall.

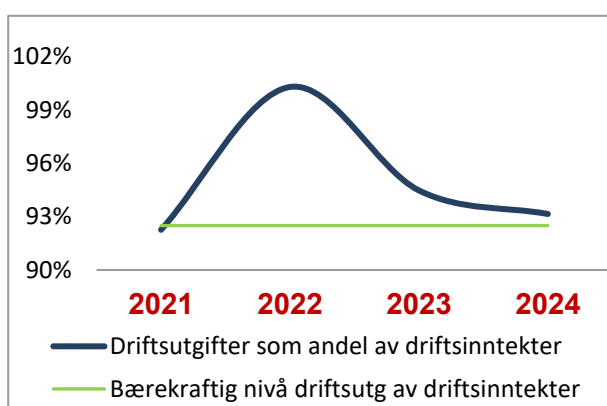
Netto lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter

Kommunens mål er at netto lånegjeld ikke skal overstige 120 % av brutto driftsinntekter fram til 2026. Langsiktig mål er 80 %. Ved utgangen av 2024 er netto lånegjeld på 97 % av brutto driftsinntekter og viser en svak nedgang fra 2023.

Årlige investeringer i prosent av driftsutgifter

Kommunens mål er at årlige investeringer ikke bør overstige 5 % av driftsutgiftene. Store investeringer i flere år har ført til at nivået lå langt over målet. De siste årene har det vært bevissthet rundt å redusere investeringene. Investeringene i 2024 var lave, og tilsvarer ca. 2,5 % av driftsutgiftene.

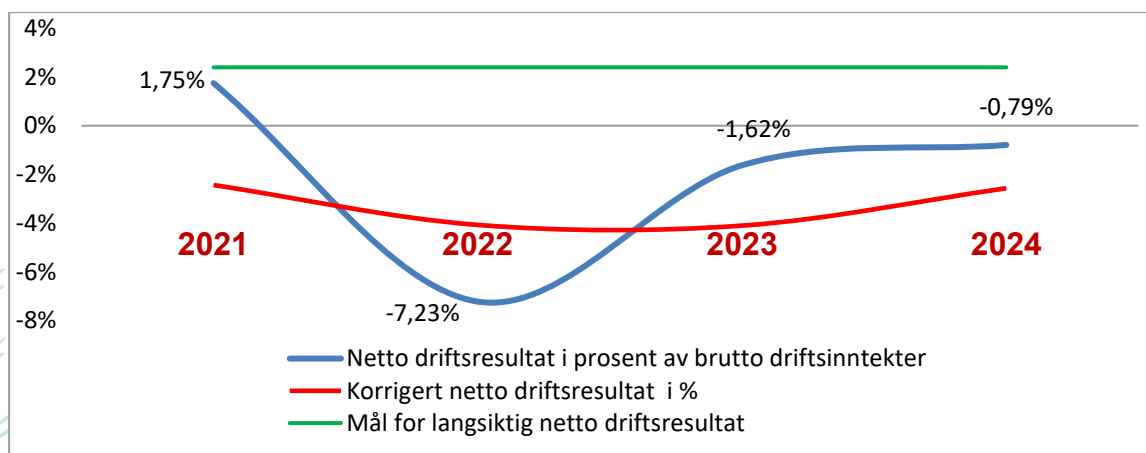

Driftsutgifter i prosent av driftsinntekter

Det langsiktige målet er at driftsutgiftene ikke bør overstige 92,5 % av driftsinntektene inklusive finansinntekter. Som grafen viser, var det nedgang i 2023. I 2024 er utgiftene redusert til 93,15 %.

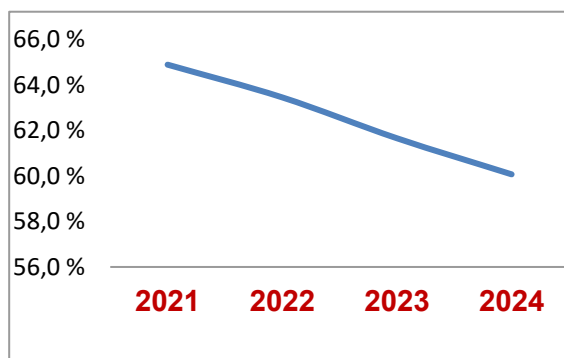
Netto driftsresultat

Netto driftsresultat ble -0,79 % i 2024. Når man holder premieavviket og avsetninger/bruk av bundne fond utenom, viser netto driftsresultat -2,57 % i 2024. Premieavviket og fondsføringene er poster i regnskapet som påvirker driftsresultatet i stor grad og varierer veldig fra år til år. Det er derfor viktig å korrigere for disse postene for å få sammenlignbare driftsresultater. Kommunens bærekraftige langsiktige nivå på netto driftsresultat er satt til 2,4 %.

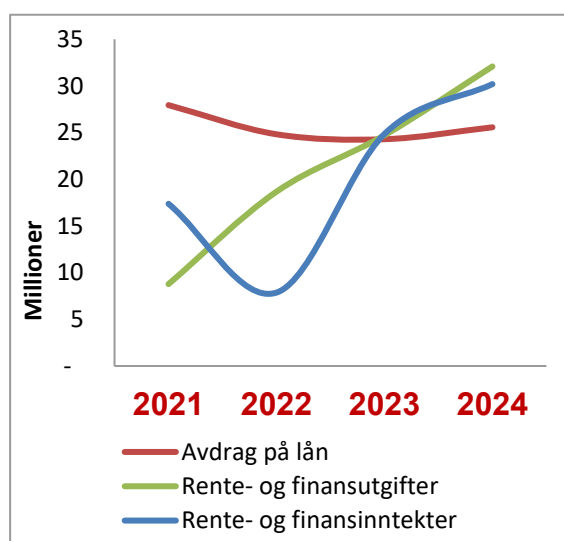

2.2.2 Statlige styringssignaler og utvikling i rammetilskudd

Lønnsutgifter i prosent av totale driftsutgifter

Lønnsutgiftene står for en forholdsvis stor andel av de totale driftsutgiftene. Lønnsutgiftenes andel av de totale driftsutgiftene har de siste årene vært synkende, og fortsetter å synke gjennom 2024. I 2024 var lønnsutgiftenes andel av totale driftsutgifter 60 %.

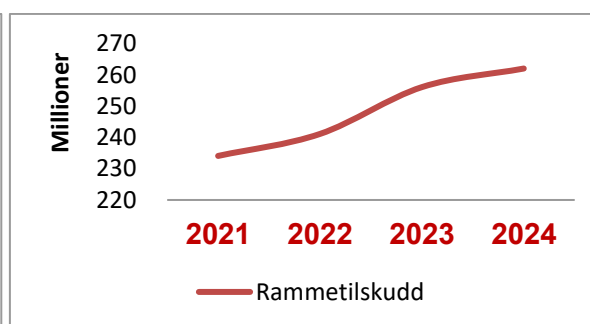
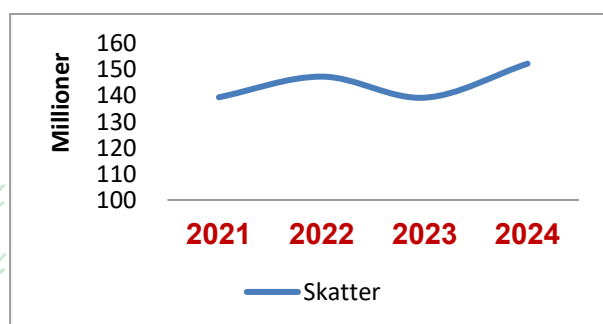
Renter og finans

Året 2024 har vært preget av et høyt rentenivå. De store investeringene som er gjort de siste årene, påvirker de årlige avdragene i stor grad, samtidig som det er et høyt rentenivå. Dette vil medføre at finansutgiftene vil få en økende andel av de totale utgiftene. Høye rente- og finansinntekter i 2024 skyldes i stor grad god avkastning på langsiktige plasseringer, som økte fra 20,8 mill. i 2023 til 26,7 mill i 2024.

Skatter, rammetilskudd og andre statlige overføringer

Inntektsutvikling

De frie inntektene har hatt en jevn økning de siste årene, og var i 2024 på 526 mill. Det som ligger i frie inntekter er rammetilskudd, skatt, vertskommunetilskudd, integreringstilskudd og investeringskompensasjon.

Kommunen har hatt en positiv utvikling på skatteinntang og rammetilskudd de siste årene. Skatteinntekten har hatt en god økning fra 139,2 mill i 2023 til 152,3 mill i 2024. Rammetilskuddet hadde en økning fra 256,0 mill. i 2023 til 262,0 mill i 2024.

2.2.3 Forhold av betydning for økonomisk utvikling

Siden Ansvarsreformen i 1991 har kommunen vært vertskommune for tidligere institusjonsbeboere innenfor HVPU og mottar årlig vertskommunetilskudd for å sikre fullverdige tjenester til disse innbyggerne. I 2024 utgjorde tilskuddet 65,4 millioner kroner. Tilskuddet justeres årlig for prisvekst, men reduseres gradvis i takt med bortfallet av brukere. Når den siste brukeren faller bort, vil tilskuddet opphøre helt. Søndre Land kommune står overfor en betydelig utfordring med å redusere driftsutgiftene i takt med det gradvise bortfallet av denne inntekten.

Byggingen av det nye Hovlitunet omsorgssenter har hatt en betydelig innvirkning på kommunens økonomi. Prosjektet ble igangsatt mot slutten av 2018 og stod ferdig til bruk sommeren 2021, med en total investering på rundt 491 millioner kroner. Lånefinansieringen av prosjektet har medført en vesentlig økning i kommunens årlige finansutgifter.

Kommunens befolkningsutvikling og sammensetning utgjør en tredje mulig økonomisk utfordring i tiden fremover. Antallet innbyggere er i tilbakegang, samtidig som andelen eldre øker. En slik utvikling kan føre til lavere skatteinntekter og reduserte statlige overføringer, samtidig som behovet for helse- og omsorgstjenester øker.

Søndre Land kommune er en lavinntektskommune som følge av blant annet befolknings sammensetningen. Dette kompenseres i stor grad gjennom rammetilskuddet, men avhengigheten av slike overføringer utgjør likevel en utfordring for kommunens langsiktige finansiering av tjenestetilbudet til innbyggerne. Korrigerte frie inntekter var på 94 % av landsgjennomsnittet i 2024.

Søndre Land kommune har de senere årene stått overfor utfordringer knyttet til et vedvarende merforbruk i driftsregnskapet og tilhørende negative netto driftsresultater. I 2024 var merforbruket på nærmere 27 millioner kroner sammenlignet med det opprinnelige budsjettet. Det er positivt at dette representerer en betydelig reduksjon fra 2023. Det bidrar til å bygge opp igjen fondsreserver og styrker likviditeten. Likevel er det ikke bærekraftig, så det er avgjørende at kommunen leverer mindreforbruk i årene som kommer.

Søndre Land kommune mottar blant annet inntekter gjennom vertskommunetilskudd og integreringstilskudd, som regnes som frie inntekter innenfor de statlige rammeoverføringene. Disse midlene er ment å dekke kostnader knyttet vertskommunebrukere, samt mottak og integrering av flyktninger. Samtidig er dette frie inntekter som også kan finansiere andre kommunale tjenester.

Budsjettvedtaket for 2025 innebærer en nærmere vurdering av kommunens bruk og avhengighet av disse inntektene.

2.3. Årsregnskapet – vesentlige avvik mot budsjett

	Regnskap 2024	Budsjett inkl endr 2024	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2024
TIDLIG INNSATS OG FAMILIE	80 567 347	79 112 122	2	1 455 224	76 500 000
OPPLÆRING OG INKLUDERING	99 162 137	97 285 606	2	1 876 531	93 400 000
MESTRING OG VELFERD	206 257 935	216 603 275	-5	- 10 345 340	203 300 000
LOKALSAMFUNN	49 094 318	50 588 355	-3	-1 494 037	51 090 640
FELLES	-326 406	-3 400 000	-109	-3 726 406	-15 900 000
STAB OG UTVIKLING	21 758 353	21 879 435	-1	-121 082	21 932 443
RÅDMANNSGRUPPE	9 166 498	8 664 675	6	512 866	7 976 917
POLITISK LEDELSE	4 314 654	4 900 000	-12	-585 346	4 900 000
Sum ordinær drift	470 005 879	482 433 468	-3	-12 427 590	443 200 000
Premieavvik	-10 546 495	-10 800 000	-2	253 505	-7 000 000
Skatter og rammetilskudd	-480 682 202	-483 200 000	-1	2 517 798	-483 200 000
Renter og finans	21 222 818	11 566 532	84	9 656 286	47 000 000
TOTALT	0	0	0	0	0

Regnskap 2024 innebærer et samlet mindreforbruk sammenlignet med revidert budsjett på 12,4 millioner kroner. Sammenlignet med opprinnelig ble det et merforbruk på nærmere 27 millioner kroner.

Det er verdt å merke seg at disposisjonsfondene har blitt redusert med 7 millioner kroner i løpet av 2024. Den budsjetterte avsetningen i 2024 på kr 17 mill ble reversert grunnet merforbruk i driften. Som tidligere nevnt har disposisjonsfondet blitt betydelig redusert de siste årene. Denne utviklingen understreker en utfordring, da det ikke er en bærekraftig løsning å benytte oppsparte midler til å finansiere løpende utgifter.

Kommunalområde Tidlig innsats og familie har et merforbruk på kr 1,4 mill. sammenlignet med revidert budsjett. Vesentlige elementer er merforbruk knyttet til barnevernet.

Kommunalområde Opplæring og inkludering har et merforbruk på kr 1,8 mill. sammenlignet med revidert budsjett. Dette er blant annet knyttet til forsinket utbetaling av statlig tilskudd knyttet til lønnsutgifter for oppfølging av enkeltelev. Resterende merforbruk knyttes til vikarutgifter ved vedvarende og høyt sykefravær hos ansatte.

Kommunalområde Mestring og velferd har et mindreforbruk kr 10,3 mill. sammenlignet med revidert budsjett, blant annet som følge av økt tilskudd til ressurskrevende tjenester med 6 mill og effekter av tiltak som ble igangsatt i løpet av 2024.

Kommunalområde Lokalsamfunn har et mindreforbruk på kr 1,5 mill. sammenlignet med revidert budsjett. Dette er i all hovedsak knyttet til kompensasjon for utgifter knyttet til Hans, og at energiutgiftene ble lavere enn budsjettet.

Stab og utvikling har et mindreforbruk på kr 0,1 mill. sammenlignet med revidert budsjett.

For ytterligere detaljer henvises det til de respektive kommunalområders forklaringer til sin måloppnåelse.

Premieavviket

Premieavviket er vist som en egen linje i oversikten ovenfor, da dette er en post som ikke har med den ordinære driften å gjøre. Premieavviket er definert som forskjellen mellom den beregnede pensjonskostnaden og betalt pensjonspremie. For 2024 ble det et netto positivt premieavvik (inntekt) på 10,5 mill mot revidert budsjett kr 10,8 mill.

Skatter og andre statlige overføringer

Skatteinntektene for 2024 ble ca. kr 1,5 mill. høyere enn opprinnelig budsjett.

Rammetilskuddet for 2024 ble ca. kr 3,5 mill. lavere enn opprinnelig budsjett.

Vertskommunetilskuddet for 2024 endte med balanse.

Integreringstilskuddet for 2024 ble ca. 4,9 mill. lavere enn opprinnelig budsjett. Opprinnelig budsjett var basert på bosetting av 70 flyktninger, men vi fikk anmodning om bosetting av 55 flyktninger. Mot revidert budsjett ble integreringstilskuddet kr 1,3 mill høyere.

Renter og finans

De største avvikene mellom regnskap og opprinnelig budsjett er:

- Renter på lån: 31,6 mill., mot budsjett 23 mill.
- Avkastning plasseringer: 26,7 mill., mot budsjett 18 mill, revidert budsjett 20 mill.
- Bruk av fond: 7,0 mill., mot budsjett avsette til fond 17 mill.

Avviket på renter på lån skyldes et høyere rentenivå enn budsjettet. Avviket på avkastning plasseringer skyldes et godt aksjemarked gjennom hele 2024. Bruk av fond er gjort for å finansiere driftsbudsjettene grunnet et merforbruk i driften.

Driftsresultat

Som tabellene under viser har kommunen i 2024 et brutto driftsresultat på - 2,56 %, og - 0,79 % i netto driftsresultat, begge målt mot brutto driftsinntekter. Kommunens målsetning er 2,4 % som nedre grense for korrigert netto driftsresultat, og resultatet i 2024 er på ingen måte tilfredsstillende.

Forskjellene mellom brutto og netto driftsresultat er at brutto driftsresultat viser resultatet før finansinntekter og -utgifter, mens disse er tatt med i netto driftsresultat.

Brutto driftsresultat	-18 603 014	- 2,56 %
Netto driftsresultat	-5 757 507	- 0,79 %
Korrigert netto driftsresultat (ekskl netto premieavvik på pensjon og fondsbruk/-avsetninger bundne fond)	-18 703 430	- 2,57 %

Investeringsregnskapet

	Regnskap 2024	Budsjett inkl endr 2024	Budsjett oppr 2024
Sum investeringer i anleggsmidler	16 429 113	38 585 000	36 050 000
Andre investeringer	2 052 599	2 000 000	2 000 000
Finansiert av lånemidler	18 481 712	40 585 000	38 050 000
Annen intern og ekstern finansiering	4 638 981	7 000 000	8 000 000
Bruk av lån til videreutlån	7 096 926	10 000 000	10 000 000
Mottatte avdrag på videreutlån	1 653 771	1 500 000	600 000

Som tabellen viser ble de totale investeringene i anleggsmidler ca. 22 mill. lavere enn *revidert investeringsbudsjett* 2024. Inkludert i dette er en negativ investering på ca. 3,2 mill. på Hovlitunet, på grunn av en tilbakeføring av krav. Ellers skyldes avviket at investeringsprosjektet som gjelder flomsikring ble satt i gang senere enn det som var forventet i 2024, og prosjektet som gjelder nytt vann og avløpsnett på Nordberg løper over flere år.

Av store enkeltprosjekter i 2024 kan nevnes:

- Rehabilitering NAV lokaler kr 3,9 mill
- Flomsikring Hov kr 3,5 mill
- Nytt VA anlegg Nordbergvegen/ Ruudsvegen kr 0,8 mill

For ytterligere detaljer, se *Bevilgningsoversikt, investeringer spesifisert pr. prosjekt* i årsregnskapet.

2.4. Internkontroll, etikk og arbeidsgiverpolitikk

2.4.1 Verdier, etiske retningslinjer og arbeidsgiverpolitikk

Etiske retningslinjer ble vedtatt i 2011 for alle ansatte og folkevalgte i Søndre Land kommune. I 2015 ble det vedtatt arbeidsgiverstrategi for Søndre Land kommune. Dette er et viktige styringsdokumenter som bygger på kommunens verdiplattform og har overordnede mål og ulike satsningsområder som skal følges.

Som en oppfølging av tidligere satsinger med utgangspunkt i kommunens slagord *Stolte sammen*, ble det i 2022 gjennomført prosesser på arbeidsplasser, i ledermøter og i kommunestyret. Hensikten med disse prosessene var å komme fram til beskrivelser av hva som skal kjennetegne oss når vi fungerer som best, henholdsvis som ansatte, ledere og folkevalgte. Resultatet av arbeidet ble oppsummert i dokumentet *Stolte sammen* i Søndre Land som ble vedtatt av kommunestyret i oktober 2022. Dette er et dokument til bruk som utgangspunkt blant annet for etisk refleksjon på arbeidsplasser og i ledermøter.

Det inngås lederavtaler med kommunalsjefer og alle avdelingsledere hvor etterlevelse av kommunens verdigrunnlag og ledelsesprinsipper er vektlagt. Det er i tillegg søkelys på resultatkrav og utviklingsmål. Lederavtalen blir revidert og inngått årlig og er en del av medarbeidersamtalene mellom kommunedirektøren og kommunalsjefer og mellom kommunalsjefer og avdelingsledere.

Personalpolitiske satsningsområder kommer frem i arbeidsgiverstrategien gjennom seks innsatsområder. Arbeidsgiverstrategien er for øvrig under revidering, noe som er planlagt ferdig 1. halvår 2025. Revidering av øvrige planer, retningslinjer og personalhåndbok gjennomføres ved behov.

2.4.2 Overordnet intern kontroll og styring

Kommunedirektøren skal ha betryggende internkontroll, jf. kommunelovens kapittel 25. Dette ivaretas blant annet gjennom en tydelig intern organisering med klare ansvarsforhold og roller.

Både politisk og administrativt delegeringsreglement bidrar til å tydeliggjøre ansvarsforholdene henholdsvis mellom politikk og administrasjon og internt i administrasjonen. Det politiske delegeringsreglementet ble revidert i 2023, og det administrative reglementet vil bli revidert i løpet av første halvår 2025. Videre er lederavtalene (jf. over) et sentralt instrument i internkontrollen. Ellers er sentrale dokumenter for betryggende interkontroll på plass.

I 2024 ble det utarbeidet en plan for overordnet interkontroll og virksomhetsstyring. Planen beskriver hvordan kommunedirektøren ivaretar sin overordnede internkontroll og utøver sin virksomhetsstyring. Viktige elementer for å sikre overordnet interkontroll er visjon, etikk og verdier, ledelse, planlegging og styring. Avslutningsvis beskrives et årshjul i planen, som binder disse elementene i sammen.

Dokumentet er satt sammen av underliggende dokumenter som blant annet kommunens samfunnsdel, delegeringsreglementer, arbeidsgiverstrategi, lederavtaler og Stolte sammen for å gi et helhetlig bilde av ivaretagelsen av overordnet internkontroll.

For å sikre god prosjektstyring er det utviklet en egen prosjekthåndbok for Søndre Land kommune. Den ble sist revidert i 2021. For investeringsprosjekter foreligger egen prosjekthåndbok fra 2017. Denne håndboka ble supplert i og med kommunestyrets vedtak av seriøsitetsbestemmelsene i 2021.

Arbeidet med informasjonssikkerhet har vært prioritert også i 2024. Det er utarbeidet et eget styringssystem og årshjul og det er blant annet gjennomført bevisstgjøringsaktiviteter/øvelser, kartlegging av alle informasjonssystemer, kursing og risikovurderinger.

Sentrale styringsdokumenter som kommuneplanens samfunnsdel, handlings- og økonomiplan samt virksomhetsplan tydeliggjør hvilke mål og resultater organisasjonen skal arbeide for å nå. Kommunen har for øvrig sektorovergripende retningslinjer som etiske retningslinjer, arbeidsgiverstrategi, personalhåndbok, økonomi- og finansreglement og HMS/IK- håndbok og anskaffelsesreglement.

Oppfølging av hvorvidt organisasjonen når målene skjer formelt gjennom tertialrapportering og årsmelding. Videre oppfølging og kontroll av måloppnåelse gjennomføres i ledermøter. På bakgrunn av økonomisk status for kommunen, har det vært månedlig rapportering av økonomisk status.

Kvalitetssystemet gir god systemunderstøttelse i arbeidet med internkontroll, gjennom å gi en god og enkel dokumentasjon av rutiner, sikre kontinuerlig forbedring, læring og avdekke sviktende kvalitet.

Kvalitetssystemet ble oppgradert i 2020, og det arbeides med å få en tydeligere oversikt over innhold.

Tilsyn innen fagområder og fra arbeidstilsynet bidrar også positivt til god kvalitetssikring og økt søkelys på internkontroll i organisasjonen. Blant annet ble følgende eksterne tilsyn gjennomført i 2024:

Tilsyn fra arbeidstilsynet ved Hovlitunet ved Bjørkelunden, Miljøarbeidertjenesten 1 (Fagerlund) og 2 (Hovbo). Formålet med tilsynet var å kontrollere hvordan hver avdeling jobber systematisk for å forebygge at

arbeidstakere får arbeidsrelaterte muskel- og skjelettplager og psykiske plager. Muskel- og skjelettplager og psykiske plager er alvorlige utfordringer i norsk arbeidsliv. Arbeidstakere i de utvalgte avdelinger er særlig utsatt for slike plager.

Tilsyn fra arbeidstilsynet ved Fryal skole. Hensikten med tilsynet var å kontrollere at virksomheten arbeider systematisk med helse, miljø og sikkerhet for å forebygge at arbeidstakerne får muskel- og skjelettplager, og psykiske plager.

Tilsyn av statsforvalter ved Mat 1 (Breskebakke) og Mat 2 (Hov bo). Tilsyn med helse- og omsorgstjenester til personer med utviklingshemming i kommunen over 18 år som bor i egen leilighet og får tjenester. Formålet med tilsynet var å undersøke om kommunen gjennom systematisk styring og ledelse sikrer at personer med utviklingshemming over 18 år og som bor i egen bolig, får forsvarlige helse- og omsorgstjenester.

Forvaltningskontroll fra Statsforvalteren på jordbruk. Forvaltningskontrollen gjaldt produksjons- og avløsertilskudd (PT), regionalt miljøtilskott (RMP) og tilskott til avløyning ved sykdom og fødsel – kort omtalt som sykdomsavløyning (SA). Statsforvalteren vurdert forvaltning av de nevnte tilskuddene generelt og hadde særlig søkelys på system og rutiner Søndre Land kommune har for kontroll av søknader og vurdering av vanlig jordbruksproduksjon i tilskottsordningene PT og SA. Det var også en gjennomgang av kontrollplan med indikatorer og risikovurderinger.

Det var tilsyn fra Miljørettet helsevern IKS. Det var blant annet tilsyn ved bassenget på Fryal og ved oppstart av ny avdeling i Svingen barnehage (Fluberg forsamlingshus).

2.5. Likestilling og tiltak for å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling

2.5.1 Kjønnsbalanse

Søndre Land kommune hadde pr 31.12.2024 totalt 588 ansatte, fordelt på 125 menn og 463 kvinner. Det er en klar overvekt av kvinner innen de tradisjonelle kvinneyrker som skole, barnehage, helse og omsorg. Andelen menn er i overvekt innen teknisk drift og deler av bygg og vedlikehold. I kommunedirektørens ledergruppe er det 40 % kvinneandel og på avdelingsledernivå 63 % kvinneandel.

	2024	2023	2022	2021
Antall besatte årsverk	445,85	472,2	479,5	486
Antall ansatte	588	632	645	712
Antall kvinner	463	499	495	564
Andel kvinner	78,8 %	78,9 %	76,7 %	79,2 %
Antall menn	125	133	150	148
Andel menn	21,3 %	21 %	23,3 %	20,3 %

Totalt antall besatte årsverk summerer opp årsverk rapportert i årsmeldingen kap 3-7 samt lærlinger og kommunedirektørens ledergruppe.

Søndre Land kommune har i sin tilsettingsprosedyre nedfelt at begge kjønn ønskes representert på arbeidsplassene. Tilsettinger skjer etter kvalifikasjonsprinsippet, men det underrepresenterte kjønn foretrekkes når begge kjønn står likt i forhold til kvalifikasjoner. Det ligger en stor utfordring i å rekruttere

kvalifiserte menn til helse og omsorgsykker og til arbeid i skole og barnehager. Det er selvsagt ønskelig å rekruttere tilsvarende med kvinner til de mer tekniske mannsdominerte yrkene.

2.5.2 Likelønn

Gjennomsnittslønn:

Kategori	Kvinner 2024	Menn 2024	Kvinner 2023	Menn 2023	Kvinner 2022	Menn 2022
Assistenter	413 854	416 205	390 700	395 636	366 290	364 420
Fagarbeider og hjelpepleier	502 632	512 685	485 646	484 711	452 724	458 315
Høgskolegrupper (ekskl kap.5)	608 062	648 887	599 483	604 505	561 851	569 225
Avd.ledere (9451)	796 750	813 000	760 294	765 200	709 666	734 100

2.5.3 Stillingsstørrelser

Søndre Land kommune arbeider kontinuerlig med å tilrettelegge for utvidelse til større stillingsstørrelser og med fast tilsetting av vikarer, men det er fortsatt mange ansatte som går i deltidsstillinger av forskjellige årsaker.

	2024	2023	2022	2021
Antall besatte deltidsstillinger (både faste og midlertidig ansatte)	426	451	462	430
Antall kvinner i deltidsstillinger	353	374	374	359
Andel kvinner	82,9 %	83 %	80,9 %	83,5 %
Antall menn i deltidsstillinger*	73	77	88	71
Andel menn	17,1 %	17 %	19,1 %	16,5 %

*18 brannkonstabler faste og midlertidige er medregnet.

Som det framgår, er det langt flere kvinner enn menn som jobber deltid i kommunen. Mange av disse jobber turnus innenfor helse.

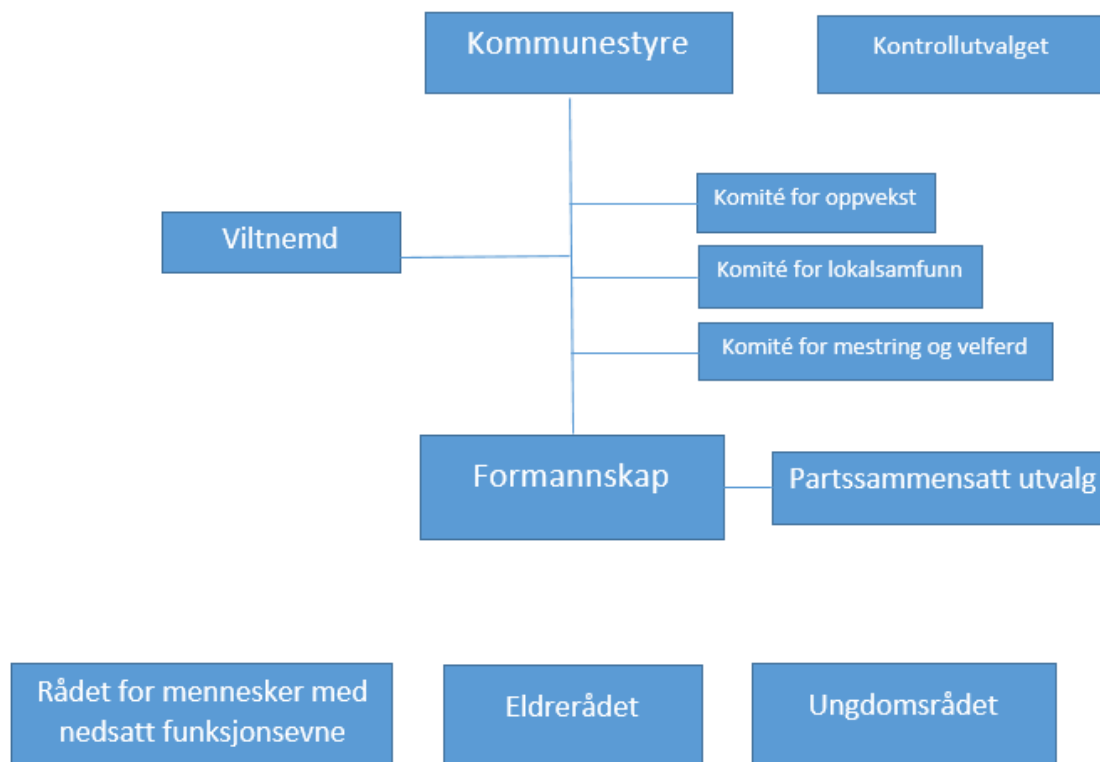
2.6 Politisk organisering

Kommunestyret og formannskapet fikk følgende sammensetning etter valget høsten 2023 (tallene i parentes viser sammensetningen i forrige periode):

	Kommunestyret	Formannskapet
Arbeiderpartiet	11 (9)	3 (3)
Søndre Land Bygdeliste	5 (5)	2 (1)
Høyre	3 (4)	1 (1)
Senterpartiet	2 (4)	1 (1)
Venstre	1 (1)	0 (0)
Sosialistisk Venstreparti	1 (1)	0 (1)
Fremskrittspartiet	1 (0)	0 (0)
Miljøpartiet De Grønne	0 (0)	0 (0)
Rødt	1 (1)	0 (-)
Sum representanter	25 (25)	7 (7)
Herav kvinner	11 (9)	3 (2)

I løpet av 2024 har 4 representanter, 2 fra Arbeiderpartiet og 2 fra Høyre, meldt seg ut av sine respektive partier. Disse representantene møter som uavhengige. Foruten kommunestyret og formannskapet, består den politiske organiseringen av en komitemodell etter kommunelovens § 5-9. Det er opprettet tre komiteer. Etter kommunelovens bestemmelser ble også både rådene, viltnemda og partssammensatt utvalg definert som folkevalgte organer. Formannskapet er også klageinstans, valgstyre og planutvalg.

Nedenfor er det en illustrasjon som viser politisk organisering. I tillegg er det flere andre råd og utvalg som ikke er definert som folkevalgte organer som for eksempel ordførers koordineringsutvalg og samarbeidsutvalgene i skoler og barnehager.

3. Felles, stab og støtte, utvikling, rådmannsgruppe og politisk ledelse

3.1 Økonomisk resultat

3.1.1 Økonomisk resultat overordnet

	Regnskap 2024	Budsjett (endelig) 2024	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2024
<i>Felles</i>	-326 406	3 400 000	-109,60	-3 726 406	-15 900 000
<i>Stab og utvikling</i>	21 758 353	21 879 435	-0,55	-121 082	21 932 443
<i>Rådmannsgruppa</i>	9 177 541	8 664 675	5,92	512 866	7 976 917
<i>Politiske ledelse</i>	4 314 654	4 900 000	-11,95	-585 346	4 900 000
<i>Premieavvik</i>	-10 546 495	-10 800 000	-2,35	253 505	-7 000 000
<i>SUM</i>	24 377 647	28 044 110	-118,53	-3 666 463	11 909 360

3.1.2 Økonomisk resultat felles og premieavvik

Ansvarsområdet Fellesutgifter inneholder utgifter som er felles for hele organisasjonen, som lønnsoppgjør, pensjonsavregninger, budsjettreserve til ikke planlagte tiltak og fellesutgifter det ikke er naturlig å fordele på kommunalområdene.

Ansvarsområdet Felles hadde et mindreforbruk i 2024 på kr 3,7 mill. Sammenlignet med revidert budsjett.

- Integreringstilskuddet for 2024 ble 1,4 mill. høyere enn revidert budsjett, mot for 4,8 mill. lavere enn opprinnelig budsjett.
- Konsulenttenester i ordinær drift var budsjettet med 1,4 mill., denne står tilnærmet ubrukt pr årsslutt.
- Kontingenter var budsjettet med kr 1,3 mill., endte med et forbruk på kr 0,7 mill.
- Avsetning til lønnsoppgjør og budsjettreserve ble i sin helhet brukt til det høye lønns- og pensjonsoppgjøret.
- Pensjonsavregningen endte på 32,9 mill. Opprinnelig budsjett var 7 mill., og revidert budsjett var kr 33,2 mill.
- Premieavviket endte på kr 10,5 mill. Opprinnelig budsjett var kr 7 mill. i inntekt, og revidert budsjett var 10,8 mill. i inntekt.

3.1.3 Måloppnåelse HR/lønn og økonomi

Nøkkeltall		2024	2023	2022
Antall årsverk pr 31.12.24 inkludert frikjøpte tillitsvalgte og verneombud* ¹		11,4	16,3	15,3
Antall årsverk pr 31.12.24 frikjøpte tillitsvalgte og verneombud* ²		2,4	3,2	2,4
Antall årsverk pr 31.12.24 Økonomi, HR og lønn.* ³		10	13,1	12,9
Mål		Resultat		
Resultatindikatorer	2024	2024	2023	2022
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,1		-	-
Nærvær (i %)	95 %	94,1 %	90,4%	90,4%
Økonomisk resultat (i %)	100 %	100 %	94,6 %	100 %

- 1) 14 lærlinger per 31.12.2024 er ikke med i årsverk HR/lønn og økonomi, men telles med i totaloversikten antall årsverk.
- 2) Frikjøpte årsverk HTV og HVO er stabilt.
- 3) Det er gjort en omorganisering i områdene HR/lønn, økonomi, IKT, post/arkiv 01.07.2024. Post/arkiv og IKT er lagt til kultur. Økonomi og HR/lønn ble samlet under en leder. Økonomi er redusert med en lederstilling.

Brukertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført noen brukerundersøkelse i 2024.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2024. Det er gjort endringer i organisasjonsstrukturen i løpet av 2024. Medarbeidertilfredsheten er god, men det jobbes med resultatene i avdelingen.

Jobbnærvær:

Målsettingen for jobbnærværet er på 95 %, men totalt for 2024 ble jobbnærværet på 91,4%. Grunnet omorganisering midt i året er dette nærværet inkludert HR/lønn, økonomi, IKT og post/arkiv. Det er ett lavt korttidsfravær i området, langtidsfraværet i området er avklart eller under oppfølging.

Økonomisk resultat:

Regnskapet for stab viser ett lite mindreforbruk. Stab består av HR/lønn, økonomi, lærlinger og HTV.

¹ 14 lærlinger per 31.12.2023, 13 lærlinger per 31.12.2023 er ikke med i antall årsverk stab og støtte, men i totaloversikten

² Frikjøpte tillitsvalgte er ikke økt fra 2022, men sykefravær dekket opp av vikar per 31.12.2023

³ Årsverk er ikke økt fra 2022, men endring i rapporterte årsverk skyldes vakant lederstilling per 31.12.2022, samt endring i stillingsprosent hos ansatte.

3.1.4 Måloppnåelse felles utviklings- og rådgiverstab

Nøkkeltall		2024	2023	2022
Antall årsverk 31.12		3,8*	6,9	5,3
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2024	2024	2023	2022
Brukertilfredshet	5	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,3	3,64	-	-
Nærvær (i %)	95	95,6 %	94,2 %	87,5 %
Økonomisk resultat (i %)	100 %	100 %	165 %	101 %

* Felles utviklings- og rådgiverstab er gjennom året omorganisert, og ved utgangen av 2024 redusert til fire ansatte med flere roller og fagområder. Disse fagområdene er næringsrådgivning, samfunnsplanlegging, beredskap, politisk sekretariat og oppfølging tilskuddsordninger. Totalt er enheten redusert fra 6,9 årsverk ved inngangen til 2024 til 3,8 årsverk ved utgangen av året.

Brukertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført noen brukerundersøkelse i 2024.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2024. Medarbeidertilfredsheten er noe lavere enn snittet i kommunen, og det jobbes med oppfølging av resultatene i avdelingen.

Jobbnærvær:

Jobbnærværet ble på 95,6 %, noe som er litt bedre enn målsettingen på 95 %.

Økonomisk resultat:

Avdelingen gikk i økonomisk balanse i 2024. Store deler av budsjettet for Felles utviklings- og rådgiverstab er knyttet til regionale forpliktelser som Gjøvikregionen Utvikling, Visit Øst-Norge, Helse Inn, regionalt næringsutviklingsprogram, Tilskuddsportalen, markedsføring og kommunikasjonsplattformer og lisenser knyttet til blant annet kommunens bolystsatsing over enhetens budsjett.

3.1.5 Måloppnåelse rådmannsgruppa

Nøkkeltall		2024	2023	2022
Antall årsverk pr 31.12.		5,4*	5	5
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2024	2024	2023	2022
Brukertilfredshet	5	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,3	4,3	-	-
Nærvær (i %)	95	95,1	98,8	87,5
Økonomisk resultat (i %)	100 %	106 %	104 %	100 %

* Ved omorganiseringen i 2024 ble kommuneoverlegen direkte underlagt rådmannsgruppa.

Regnskapet for rådmannsgruppa viser et merforbruk på ca. 0,5 mill. sammenlignet med revidert budsjett og ca. 1,1 mill. sammenlignet med opprinnelig budsjett. Merforbruket skyldes blant annet "sluttoppgjør" for rådmannen for ikke avviklet ferie m.m. ble utbetalt i 2024, utbetaling av kompensasjon for møtevirkosomhet/annen særlig belastning og at utgifter til forberedelse og gjennomføring av beredskapsøvelse, samt at utgifter knyttet til rekruttering ny kommunedirektør ble belastet dette ansvarsområdet. Videre var det noe merforbruk knyttet til helsevern.

Resultatet fra medarbeiderundersøkelsen er god, og det er høyt jobbnærvær.

3.1.6 Måloppnåelse politisk ledelse

Utgiftene omfatter godtgjørelse til ordfører, fast godtgjørelse til varaordfører og formannskapsmedlemmene, ordinær møtegodtgjøring for kommunestyremedlemmene, formannskapsmedlemmene og alle andre medlemmer i politiske komiteer, utvalg og råd mv. Videre omfatter budsjettområdet utgifter til kjøre- og diettgodtgjørelse, refusjon for tapt arbeidsfortjeneste, annonsering av møter i folkevalgte organer, politikernes deltakelse på kurs og konferanser, telefongodtgjøring mv.

Regnskapet viser et mindreforbruk på snaut 0,6 mill. Hovedårsaken til mindreforbruket er at møtegodtgjørelsen er lavere enn budsjettet i kommunestyret og formannskapet.

3.2 Oppfølging av handlingsplanen

3.2.2 Samfunnsutvikling

Boligutvikling

Reguleringsplanene for Grettejordet og Klinkenbergstoppen ble vedtatt i 2023. På Grettejordet har det i 2024 vært jobbet med å utforme en avtale med utbygger om realiseringen av reguleringsplanen. Avtalen vil foreligge i løpet av våren 2025.

Næringsutvikling

For å øke tilflyttingen, er bosetting og arbeid i egen kommune og regionen en av flere viktige faktorer. Søndre Land har, pga. flyktningestrømmen, en svak positiv befolkningsutvikling. Måler man antall arbeidsplasser mot antall innbyggere i arbeidsfør alder er denne stabil, også de årene det har vært befolkningsnedgang.

SIVA-næringshagene har fremdeles ansvaret for fylkeskommunens etablererkurs. Også i 2024 er det et positivt tilsig av etablerere og gründere generelt. I tillegg utgjør flyktninger/ asylsøkere og innvandrere en stor andel av etablererne, relativt sett mot befolkningsgrunnlaget. Disse kommer gjennom veiledning, Sølve, etablererkurs, Landsbyen Næringshage og tilskuddsordninger. I Gjøvikregionen med Hadeland er det Landsbyen Næringshage som står for tilrettelegging og gjennomføring av disse. Søndre Land bidrar til betydelig mobilisering, og deltakere fra Søndre Land er godt representert ved flere av kursene. Søndre Land trekkes fremdeles fram som én av to kommuner i Innlandet som er best på mobilisering. Resultatet ser vi ved at av gründerne som gjennomfører kursene, er andelen etablerte bedrifter høy og de som fremdeles er i drift etter første året er høyt.

Større prosjekter direkte eller indirekte tilknyttet næringsutvikling:

- Raufoss Industripark Vest, på 982 daa.
 - 1 reservasjon og 2 aktører på vent.
 - Utarbeidelse av opsjonsavtaler er i gang med grunneiere, for å komme i forhandlingsposisjon.
- Arbeid med kraft og energi til regionen
 - Det er dialog og deltakelse i regionale og nasjonale møter om kraft, med NVE, Elvia og Statnett. Spesielt med fokus på Skyberg, kapasitet og produksjon med linjeoverføring.
 - Muligheter for lokal produksjon, gjennom solkraftverk, men dette ligger hos NVE.
- Det arbeides med flere reguleringsplaner relatert til næringsutvikling i Hov sentrum ved "XL Bygg og ved Circle K området. I tillegg arbeides med å tilrettelegge for lynlading ved Circle K området.

Bredbånd

Det offentlig finansierte bredbåndsprosjektet er langt på vei fullført, men det står igjen framføring av fiber til mellom fem og ti abonnenter i området Hov Øst. Dette arbeidet vil bli gjennomført i løpet av andre kvartal 2025.

Stedsutvikling

I 2024 har det vært jobbet videre med å utvikle Fladsrudplassen og Hov sentrum. I 2024 har det i prosjektet vært fokus på beplantning, ferdigstillelser av påbegynte elementer og andre lavhengende frukter.

Tursti på Valdresbanen

Etter felles vedtak i kommunestyrene i de fem kommunene langs den nedlagte banestrekningen, utredet en prosjektgruppe i 2023 mulighetene for å starte et etterbruksprosjekt. Prosjektrapporten ble lagt fram våren 2024.

3.3 Demografi og sysselsetting

Tabellen nedenfor viser utviklingen i folketallet i Søndre Land fra 2015 til 2025.

Tabell: Utviklingen i folketall 01.01.2015 til 01.01.2025. Kilde SSB

Etter nedgang i folketallet i perioden 2015 til 2021, har det vært en økning de tre siste årene. Økningen skyldes hovedsakelig økt mottak av flyktninger. Det er videre høyt fødselsunderskudd.

Spesifisert befolkningsutvikling 2020 - 2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Folketallet pr 1.1	5617	5579	5535	5564	5587
Fødte	27	36	38	46	32
Døde	62	52	88	65	71
<i>Fødselsoverskudd</i>	-35	-16	-50	-19	-39
Innflyttinger	297	301	320	298	308
Utflyttinger	300	328	242	255	261
<i>Nettoinnflytting</i>	-3	-27	78	43	47
Folketilvekst i løpet av året	-38	-44	29	23	10

Tabell: Spesifisert utvikling i folketallet i Søndre Land kommune. Kilde SSB

Sysselsetting

	Innbyggere 20 - 66 år	Antall sysselsatte innbyggere	Andel sysselsatte innbyggere	Antall arbeidsplasser i Søndre Land
2021	3295	2329	70,7 %	1451
2022	3299	2354	71,4 %	1430
2023	3305	2325	70,4 %	1413
2024	3304	2266	68,6 %	1286

Kilde: SSB – Statistikkbanken, tabell 11618

Andelen sysselsatte innbyggere har gått noe ned etter 2022. Antall arbeidsplasser i Søndre Land er også redusert.

4. Kommunalområde Tidlig innsats og familie

Nøkkeltall		2024	2023	2022
Antall årsverk pr 31.12.		70,3	73,7	73,7
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2024	2024	2023	2022
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,3	4,7	-	-
Nærvær (i %)	95	91,8	87,2	87,6
Økonomisk resultat (i %)	100	102 %	101	101

Brukertilfredshet:

Det ble ikke foretatt noen brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2024.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2024 med en svarprosent på 74,7 %. Med et samlet resultat på 4,7 ligger kommunalområdet over snittet i kommunen og landet for øvrig. Avdelingene har brukt materiell utviklet av KS i oppfølging av resultatene.

Jobbnærvær:

Jobbnærværet ble lavere enn målsettingen på 95 %, men en positiv utvikling sett i forhold til tidligere år. Nærværet varierer mellom avdelingene, fra 94,8 % til 88,7 %. Enkelte avdelinger har hatt nedgang i

sykefraværet og holdt dette stabilt over tid. De som har deltatt i kommunens sykefraværprosjekt viser en positiv utvikling, og det jobbes målrettet med tiltak og støtte inn mot avdelingene med høyt sykefravær.

4.1 Økonomisk resultat

	<i>Regnskap 2024</i>	<i>Budsjett (endelig) 2024</i>	<i>Avvik i %</i>	<i>Avvik i kroner</i>	<i>Opprinnelig budsjett 2024</i>
SUM TIDLIG INNSATS OG FAMILIE	80 567 347	79 112 122	2	1 455 224	76 500 000

Regnskap spesifisert pr avdeling:	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2024
Hov barnehage	335 677 *
Grettegutua barnehage	1 309 952*
Svingen barnehage	389 576*
Trevatn barnehage	923 114**
Barnevern og tilsynsførerordning	2 354 266
Felles (spes.ped.tj, private barnehager, mm)	-3 910 181*
Helsesykepleiertjeneste	52 820

* utgifter til enkeltvedtak

** utgifter til utvidelse av gruppe og enkeltvedtak

Ordinær drift i kommunens barnehager med pedagog- og bemanningsnorm tilpasset barnegruppenes størrelse, har gitt forutsigbar og kostnadseffektiv drift av barnehagene. Hov barnehage med sine fire avdelinger har en gunstig driftsform i forhold til antall avdelinger og sammensetning av aldersgrupper. Dette vises også på det økonomiske resultatet. Merforbruket i Grettegutua, Svingen, Hov og Trevatn er knyttet til enkeltvedtak da det ordinære barnehagetilbudet går i balanse. Utgifter til enkeltvedtak dekkes i utgangspunktet opp på fellesområdet. Flere av barnehagene har imidlertid dekket merutgiftene til enkeltvedtak innad i driften, jf. over.

Innsparingene er i all hovedsak knyttet til redusert vikarinneleie ved sykefravær. Refusjonskrav for barnehagebarn i andre kommuner ble lavere enn budsjettet. Inntak av barn med rett til barnehageplass ifølge lokale vedtekter, utløste noe økt bemanning i Grettegutua vårhalvåret 2024, men merforbruket ble dekket opp med innsparing på andre poster. Helsesykepleiertjenesten har i 2024 driftet med et mindreforbruk knyttet til vakanse med bakgrunn i sykefravær. De ubenyttede lønnsmidlene ble trukket ut som en del av budsjettreguleringen høsthalvåret 2024.

Barnevernet fikk et totalt merforbruk mot revidert budsjett. Forbruket er vesentlig høyere enn opprinnelig budsjett. Merforbruket er knyttet til lønn og utgiftsdekning av fosterhjem samt kjøp fra staten i form av institusjonsplasser.

4.2 Oppfølging av handlingsplan

I kommuneplanens samfunnsdel og økonomiplanen for perioden 2024-2027, uttrykkes følgende mål for "Oppvekst og utdanning" (kommunalområdene "Tidlig innsats og familie" og "Opplæring og Inkludering"):

Barn og unge i Søndre Land kommune skal ha en trygg, sunn og utviklende oppvekst som gjør at alle får et godt voksenliv med deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. Barnehagebarn og skoleelever skal oppleve trygghet og mestring i en inkluderende barnehage og skole. Tverrfaglig innsats skal bidra positivt til unges livsmestring og motvirke utenforskap. Det skal jobbes for høy grad av trivsel og fellesskap i gode og inkluderende læringsmiljø, men aksept for å leve ut sine drømmer. Alle barn skal oppnå gode lekeferdigheter og skoleelevene våre skal utvikle funksjonelle leseferdigheter.

Under følger en oversikt over aktivitet for hvert av delmålene som er satt for å oppnå hovedmålene innenfor oppvekst og utdanning.

Trivsel og fellesskap i trygge og inkluderende barnehager der barn skal oppnå gode lekeferdigheter

Regionale kompetansetiltak for barnehage (Rekomp)

I Rekomp for barnehage har ledelse av inkluderende og allsidige lekemiljøer vært et sentralt tema i 2024. Styrere, pedagogiske ledere og fagarbeidere har deltatt på regionale fagdager. Mellomarbeid tilknyttet Rekomp er grunnlag for fagsamlinger lokalt for styrere som ut fra dette leder utviklingsarbeid i egen barnehage som omhandler å styrke lekens vilkår i barnehagehverdagen.

Universitetet i Innlandet bistår også ut i den enkelte barnehage som en del av det regionale kompetansetiltaket. Veiledningen består i hovedsak av lederstøtte og i å videreutvikle kapasitet til å drive utviklingsarbeid. Inneværende år har to av barnehagene deltatt.

Den nasjonale satsningen Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende praksis, skal sees i sammenheng med Rekomp og har fokuset på inkluderende opplæring i barnehage og skole. Barnehagens spesialpedagoger og PP-tjenesten er sentrale aktører i satsningen, og systemarbeidet ut mot barnehagene er ytterligere styrket i 2024.

Felles ledermøte for kommunalområdene Tidlig innsats og familie og Opplæring og inkludering har også vært en sentral faktor i systemarbeidet for å sikre en kvalitativt god barnehagehverdag der leken står sentralt.

Språk er Lek

Kommunikasjon og sosiale ferdigheter er grunnplanken i barnas lek. Prosjektet "Språk er Lek" startet høsten 2024 og har som mål å styrke barnas språk- og lekeferdigheter. Satsningen ledes lokalt og med utgangspunkt i Utdanningsdirektoratets materiell "Språkløyper" samarbeider PP- og logopedtjenesten, biblioteket og rådgiver oppvekst med å utarbeide undervisnings opplegg for de barnehageansatte. Biblioteket har bidratt helt konkret med å bringe bøker ut til barnehagene og til foreldregruppene spesielt ved å innføre "tøyveskebiblioteket" der en får muligheten til å låne med seg bøker hjem fra barnehagen.

Trygghet og mestring i barnas første leveår gjennom tidlig og tverrfaglig innsats som skal bidra til livsmestring og forhindre utenforskap

Trygt og godt barnehagemiljø

Plan for trygt og godt barnehagemiljø er godt implementert i barnehagene. Planverket er sentralt i det kontinuerlige arbeidet med å sikre at alle barn har en trygg barnehagedag. Planverket ligger også til grunn i kompetanseprogrammet for styrere og pedagogiske ledere (ReKomp).

COS/Trygghetssirkelen er sentralt i arbeidet og er et primærforebyggende tiltak med å sikre barn et trygt og godt barnehagemiljø. Det er gjennomført ett foreldrekurs, COS-P, i perioden.

Handlingsforløp og handlingveileder bedre tidlig innsats (BTI)

Utvikling av et helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats har vært et sentralt satsningsområde i 2024. Ved 1. tertial ble vår handlingsveileder; "Et helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats" lansert på kommunens hjemmeside. Ansatte innenfor kommunalområdene Tidlig innsats og familie samt Opplæring og inkludering har vært sentrale bidragsytere i utarbeidelsen av modellen.

Vårt egenutviklede handlingsforløp bygger på kommunens etablerte samarbeidsarenaer både internt og med eksterne aktører som barnevern og BUP (Barne – og ungdomspsykiatrisk poliklinikk). Handlingsforløpet er inspirert av BTI-modellen (Bedre Tidlig Innsats), som er utarbeidet av Helsedirektoratet og Barne,-ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) for å sikre gode oppvekstvilkår for alle. Handlingsforløpet er et felles rammeverk for alle som jobber med barn og unge. Handlingsforløpet beskriver konkret et anbefalt forløp som alle ansatte skal jobbe etter. Dette bidrar også til en tydeliggjøring i samarbeidet med eksempelvis barnevernet og BUP. Handlingsforløpet skal bidra til at det blir enklere for foreldre å søke hjelp og støtte i forhold til eget barn/ungdom. Det er utviklet en egen handlingsveileder som beskriver anbefalte tiltak fra en ansatt kjenner på en uro rundt et barn til det er igangsatt relevante tiltak.

Helsesykepleiertjenesten og jordmortjenesten

Helsesykepleiertjenesten har en sentral plass i arbeidet med tidlig innsats gjennom helsestasjons- og skolehelsetjenesten, helsestasjon for ungdom og jordmortjenesten. Tilskuddsordning gjennom Helsedirektoratet har muliggjort en styrking av helsestasjons- og skolehelsetjenesten de siste tre årene. Med tanke på det store behovet, spesielt innenfor skolehelsetjenesten, er dette en nødvendig styrking for å kunne gi barn og unge den hjelp og støtte som er etterspurt. Helsesykepleiere ute på skolene har i 2024 hatt stor pågang til drop-in timer. Tverrfaglig samarbeid med skolen er en prioritert oppgave. Skolehelsetjenesten deltar i «Trygg Oppvekst» sammen med lærerne. Helsesykepleier er fast deltaker i tverrfaglig drøftingsteam, og avdelingen har hatt en sentral rolle i utviklingen av Helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats. Systemutvikling for å komme i posisjon til å hjelpe de som trenger det mest, har vært en prioritert oppgave, og etablering av kommunens Familieteam har vært en del av dette i 2024. Familieteamet er et lavterskeltilbud til familier med barn og ungdom i alderen 0 – 18 år, og teamet ledes av avdelingslederne for helsesykepleie, psykisk helse og forebygging og oppfølging.

Det ble i 2024 født 32 barn i Søndre Land kommune. Flere familier trenger tjeneste utover det vanlige tilbudet og får ekstra hjelp og oppfølging på helsestasjonen eller i Familieteam. Helsesykepleiertjenesten har flere oppgaver knyttet til flykningene. Det gjennomføres helsekartleggingssamtaler med de nyankomne og foreldreveiledningskurs for grupper med flykninger. Et drop - inn tilbud på SØLVE er også mye benyttet.

Tjenesten har i hele 2024 vært presset på kapasitet og har hatt utfordringer med å rekruttere helsesykepleiere med godkjent utdanning.

Tidlig innsats – Barnevernsreformen

Ledere for tjenester rettet mot barn og unge i Søndre Land har faste samarbeidsarenaer med ledergruppa i Gjøvik og Land - barnevernstjeneste. Plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsproblemer, vedtatt i kommunestyret 24.04.23, er et sentralt plandokument som forplikter og tydeliggjør den enkeltes ansvar innenfor det forebyggende arbeidet. Planen gir også en oversikt over regionale samarbeidspartnere. Etableringen av Søndre Land som BTI kommune og utarbeiding av handlingsveilederen har vært en sentral del av det lokale arbeidet med barnevernsreformen inneværende år. Som beskrevet tidligere i denne årsmeldingen er målet med handlingsveilederen å sikre felles forståelse av mandat og tydeliggjøre tjenester med kontaktinformasjon for både ansatte og kommunens innbyggere. Handlingsforløpet skal bidra til at det blir enklere å søke hjelp og støtte i forhold til barn/ungdom.

BTI og handlingsveilederen må sees i sammenheng med implementeringen av helhetlig innsatstrapp i kommunen. Her er målet å jobbe systematisk med å styre aktivitet og omfordele økonomi fra de høyeste trinnene i trappen til mer egenmestring og forebyggende tiltak på de nedre trinnene. For å lykkes med dette er det avgjørende med samarbeid på tvers av kommunalområder og tjenester. Dette er en arbeidsform som har høyt prioritert i Søndre Land kommune.

Gjøvik og Land Barnevernstjeneste

Status mottak og vakt: Totalt mottatte meldinger for hele året er 689. Sammenlignet med fjoråret er det totalt en økning på ca. 6,7 %. Fordelt mellom de tre kommunene er det en økning på 12,3 % for Gjøvik, en nedgang for Nordre Land på 9,6 % og en nedgang for Søndre Land på hele 12 %.

Status undersøkelse og oppfølging: Antall nye undersøkelser er omtrent det samme viser en liten økning, sammenliknet med forrige år. Avdelingen har mottatt totalt 326 nye undersøkelser i 2024. Fordelt mellom kommunene har Gjøvik 258, Nordre Land 35 og Søndre Land 33 nye undersøkelser.

Status omsorg og ettervern: Antall saker i avdelingen holder seg stabilt gjennom året. De fleste ungdommene som fyller 18 år, ønsker fortsatt kontakt med barnevernstjenesten og takker ja til ettervern. Noe som blir sett på som positivt, da mange trenger støtte inn i voksenlivet. Geografisk følger avdelingen opp fosterhjem i hele Norge. Ansatte er mye ute på reise i forbindelse med oppfølging av fosterhjem, noe som innebærer høy grad av selvstendighet i arbeidet. Ny barnevernslov og nye føringer stiller økt krav til midlertidighet i plasseringer. Det biologiske prinsipp står sterkt og medfører økt krav til samarbeid med biologiske foreldre i tillegg til at samværsomfang øker. Antall barn i fosterhjem er totalt 71. Fordelt på de tre kommunene har Gjøvik 47, Nordre Land 8 og Søndre Land 16 plassert i fosterhjem. Antall ungdommer 18 – 25 år med ettervernstiltak er 71. Fordelt på de tre kommunene er det 55 for Gjøvik, 10 for Nordre Land og 6 for Søndre Land.

Status spesialiserte barnevernstiltak: Avdelingen består av ni veiledere, en fagleder og en virksomhetsleder. Avdelingen deltar i de ulike tverrfaglige drøftingsteam i Gjøvik, Nordre Land og Søndre Land. Avdelingen har hatt en økning i antall veiledningsoppdrag i saker med spe- og småbarn. Hovedvekten av saker er til barn i barneskolealder. Avdelingen må i økende grad veilede foreldre hver for seg på grunn av f.eks. konflikt mellom foreldrene. Antall foreldre som mottar/har mottatt bistand i hjemmet er 73. Fordelt på de tre kommunene er det 43 i Gjøvik, 16 i Nordre Land og 14 i Søndre Land.

5. Kommunalområde Opplæring og inkludering

Nøkkeltall		2024	2023	2022
Antall årsverk pr 31.12.		95,48	89,6	91,8
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2024	2024	2023	2022
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,3	3,97	-	-
Nærvær (i %)	95	91	93,2	92,3
Økonomisk resultat (i %)	100	102	103	98

Brukertilfredshet:

Det ble ikke gjennomført brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2024. Skolene gjennomfører egne elevundersøkelser og trivselsundersøkelser fra 5.-10. trinn.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2024 med en svarprosent på 68,8 %. Med et resultat på 3,97 ligger kommunalområdet på tilsvarende nivå som i hele kommunen og landet for øvrig. Avdelingene har brukt materiell utviklet av KS i oppfølging av resultatene.

Nærvær:

Jobbnærværet hadde en liten nedgang i 2024. Størst utfordring med jobbnærværet i 2024 hadde Fryal skole med totalt 14,1 % fravær. Det er i den sammenheng gledelig å se en positiv utvikling her ved inngangen til 2025. Fraværet i kommunalområdet var størst i 3. tertial, med 10,1 %.

5.1 Økonomisk resultat

	Regnskap 2024	Budsjett (endelig) 2024	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2024
SUM OPPLÆRING OG INKLUDERING	99 162 137	97 285 606	2	1 876 531	93 400 000

I overkant av halvparten av merforbruket skyldes forsinket utbetaling av statlig tilskudd knyttet til lønnsutgifter for oppfølging av enkeltelev. Resterende merforbruk knyttes til vikarutgifter ved vedvarende og høyt sykefravær hos ansatte.

Regnskap spesifisert pr avd	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2024
<i>Fryal skole og SFO</i>	868 774
<i>Odnes skole og SFO</i>	-392 777
<i>Søndre Land ungdomsskole</i>	1 054 366
<i>Flyktningetjeneste</i>	469 788
<i>Forebygging og oppfølging</i>	-91 758
<i>Felles (skoleskyss, gjesteelever, spes.und. privatskoler, voksenopplæring)</i>	-31 862

For Søndre Land ungdomsskole skyldes merforbruket i all hovedsak forsinket utbetaling av statlig tilskudd knyttet til lønnsutgifter for oppfølging av enkeltelev.

For Fryal skole og SFO skyldes merforbruket i all hovedsak sykefravær på 13,5 % (snitt for 2024) med påfølgende vikarutgifter, samt økte utgifter til digitale og analoge læremidler. I tillegg hadde de lavere inntekter enn budsjettert på SFO.

For Odnes skole og SFO skyldes mindreforbruket i all hovedsak noe mindre kostnader knyttet til lønn og refusjoner sykemeldinger.

For Flyktningetjenesten skyldes merforbruket et halvt år drift der flyktningetjenestene i Søndre og Nordre Land var separate. Merforbruket skyldes at budsjettet ikke er justert etter sammenslåing og skyldes drift før sammenslåing som ikke er blitt korrigert.

For forebygging og oppfølging skyldes mindreforbruket god uttelling på prosjektmidler og tilskudd.

Fellesområdet er å anse som i balanse.

5.2 Oppfølging av handlingsplan

I kommuneplanens samfunnsdel 2022 -2034 og handlings- og økonomiplan for perioden 2024-2027, uttrykkes følgende mål for "Oppvekst og utdanning" (kommunalområdene "Tidlig innsats og familie" og "Opplæring og Inkludering"): *Barn og unge i Søndre Land kommune skal ha en trygg, sunn og utviklende oppvekst som gjør at alle får et godt voksenliv med deltakelse i samfunns- og arbeidsliv. Barnehagebarn og skoleelever skal oppleve trygghet og mestring i en inkluderende barnehage og skole. Tverrfaglig innsats skal bidra positivt til unges livsmestring og motvirke utenforskap. Det skal jobbes for høy grad av trivsel og fellesskap i gode og inkluderende læringsmiljøer, med aksept for å leve ut sine drømmer. Alle barn skal oppnå gode lekeferdigheter og skoleelevene våre skal utvikle funksjonelle leseferdigheter.*

Under følger en oversikt over aktivitet for hvert av delmålene som er satt for å nå hovedmålet innen oppvekst og utdanning.

Trygghet og mestring i skolehverdagen gjennom tidlig og tverrfaglig innsats som skal bidra til unges livsmestring og motvirke utenforskap

Tidlig innsats, inkludering og et godt tilpasset pedagogisk tilbud er bærende prinsipp i alle våre tjenester. Dette er godt forankret i både gjeldende faglige anbefalinger, fagpolitisk gjennom fagfornyelsen og ny opplæringslov og i kommunens overordnede planer og strategier. Når det gjelder sistnevnte må tidlig innsats sees i sammenheng med implementeringen av helhetlig innsatstrapp i kommunen. Her er målet å jobbe systematisk med å styre aktivitet og omfordele økonomi fra de høyeste trinnene i trappen til mer egenmestring og forebyggende tiltak på de nedre trinnene. Målet er dermed å bidra til at flest mulig kan ta del i og utvikle seg både faglig og sosialt sammen med andre barn og unge i et læringsfellesskap uten at det settes inn spesielle tiltak for enkeltelever.

Kommunen har gjennom 2024 styrket innsatsen overfor barn og unge gjennom ulike tiltak. Samarbeid på tvers av kommunalområder og tjenester er en forutsetning for å lykkes med dette arbeidet.

Sentrale satsningsområder innen dette delmålet har vært:

- Oppfølging av § 12 (trygt og godt skolemiljø) i ny opplæringslov gjeldende fra 1.8.24. Både forebygging og oppfølging.
- Jobbe med fraværssaker, herunder implementering av rutine fraværsoppfølging
- Sikre gode overganger mellom barneskole og ungdomsskole
- Klasseetvise; fokus på fellesskapet vel så mye som individet.

Høsten 2024 ble det etablert et tverrfaglig skolemiljø-team som består av psykososiale rådgivere på Fryal skole, Odnas skole, Søndre Land ungdomsskole, og Ungdomsskole og leder avdeling forebygging og oppfølging. Hensikten med teamet er å forsterke arbeidet med helhet og sammenheng i oppfølgingen av elever på skolene våre. Særlig gjelder dette arbeidet med å sikre at alle elever har et trygt og godt skolemiljø (§12 i Opplæringsloven).

Handlingsforløp og handlingveileder bedre tidlig innsats

Utvikling av et helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats har vært et sentralt satsningsområde i 2024. Ved 1. tertial ble vår handlingsveileder; "Et helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats" lansert på kommunens hjemmeside. Ansatte innenfor kommunalområdene Tidlig innsats og familie samt Opplæring og Inkludering har vært sentrale bidragsytere i utarbeidelsen av modellen.

Vårt egenutviklede handlingsforløp bygger på kommunens etablerte samarbeidsarenaer både internt og med eksterne aktører som barnevern og BUP (Barne – og ungdomspsykiatrisk poliklinikk). Handlingsforløpet er inspirert av BTI-modellen (Bedre Tidlig Innsats), som er utarbeidet av Helsedirektoratet og Barne,-ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) for å sikre gode oppvekstvilkår for alle. Handlingsforløpet er et felles rammeverk for alle som jobber med barn og unge. Handlingsforløpet beskriver konkret et anbefalt forløp som alle ansatte skal jobbe etter. Dette bidrar også til en tydeliggjøring i samarbeidet med eksempelvis barnevernet og BUP. Handlingsforløpet skal bidra til at det blir enklere for foreldre å søke hjelp og støtte i forhold til eget barn/ungdom. Det er utviklet en egen handlingsveileder som beskriver anbefalte tiltak fra en ansatt kjenner på en uro rundt et barn til det er igangsatt relevante tiltak.

Etablering av avdeling forebygging og oppfølging

Sentrale støttetjenester innenfor kommunalområdene Tidlig innsats og familie, Opplæring og inkludering, Mestring og velferd ble fra 1. januar 2024 samlet i avdelingen “Forebygging og oppfølging”.

Avdelingen består av pedagogisk psykologisk tjeneste, overgangslærer, ungdomslosen (LOS), logoped, spesialpedagog tilknyttet familiebasen, spesialpedagoger som jobber med voksne, ungdomskontakt, vernepleier skole og barne – og familiekoordinator. Samordningen av tjenester er et viktig grep for å styrke kommunens forebyggende arbeid i møte med barnevernsreformen, og et innskjerpet lovverk knyttet til samordning av tjenester. Ansatte i avdelingen jobber på tvers av alle kommunalområder og kommunale nettverk, i tillegg til eksterne aktører. Avdelingen har i perioden vært sentral i utvikling og spredning av “Helhetlig handlingsforløp for tidlig innsats”. PPT og logoped fra avdelingen har deltatt på en kompetansehevingsprosess sammen med Nordre Land rundt ivaretagelse av PPT sitt mandat etter ny opplæringslov. Kompetansehevingen er en del av det såkalte Kompetanseløftet for spesialundervisning og inkluderende opplæring. Universitetet i Innlandet har det faglige ansvaret. Ansatte i avdelingen har også vært sentrale bidragsytere i innovasjonsprosjektet Fram i Skoa. Prosjektet ble startet i 2023 og avsluttes i 2025 og retter seg inn mot å motvirke utenforskap blant unge voksne mellom 16 og 24 år. I 2024 har det vært et særlig fokus på utprøving av nye modeller, både for tjenester og samhandling mellom tjenester.

Trivsel og fellesskap i gode og inkluderende læringsmiljøer

Kommunen og den enkelte skole og barnehage mottar jevnlig veiledning og bistand fra Universitetet i Innlandet. Veiledningen består i hovedsak av lederstøtte og i å videreutvikle kapasitet til å drive et kontinuerlig utviklingsarbeid. Dette skal bidra til praksisendringer og effektivering av nytt planverk. Skolene har i den forbindelse etablert tiltaket “ressurslærer i egen organisasjon”. Dette er en dedikert medarbeider som skal fungere som endringsagenter på skolene og bistå skolens ledelse med gjennomføringskraft i utviklingsarbeidet. Tiltaket og veiledningen fra Universitetet i Innlandet er en del av desentralisert ordning for kompetanseutvikling i grunnskole (Dekom). Ordningen skal bidra til at alle skoleeiere gjennomfører kompetansetiltak i samarbeid med universitet og høgskoler. Behovene for kompetanseutvikling skal være basert på lokale analyser og faglig dialog med universitet eller høgskole. Tiltakene skal bidra til kollektiv kompetanseutvikling som utvikler hele skolen.

På alle skolene jobbes det godt med praksisendringer. Ved ungdomsskolen har de hatt et fokus på grunnleggende strukturer og gode rutiner i hverdagen som har skapt ro og trygghet for både ansatte og elever. De har startet opp utviklingsprosjekt med mål om å skape mer robuste elever fra Søndre Land. Elever som står bedre i motgang, ulike påkjenninger og stress. Mål om å få elever med bedre gjennomføringsgrad i videregående skole, mindre utenforskap og med ferdigheter for å takle livet bedre. En viktig forutsetning for å kunne jobbe med dette er at det har vært lavt sykefravær blant ansatte.

Odenes skole har hatt flere ønskefagdager med ulike tema (jul, høst, osv), der elevene kan velge hvilke aktiviteter de vil være med på. Dette er alltid populært. Det samme med aldersblandede utedager, med aktiviteter på tvers av trinn. De hadde også et eget «kyllingprosjekt» som ble svært positivt vurdert av elevene. Elevene var med på hele prosessen, legge inn eggene, være med å snu de hver dag, være med å lyse på eggene for å se om det var liv og se på at de ble klekket. Deretter fore og kose med kyllingene, gi de navn og så se de reise til nytt hjem. Elevene hadde egen «kyllingbok» som de skrev og tegnet i underveis, eget «skriveprosjekt» for 1./2.klasse.

Fryal har hatt fokus på godt samarbeid på tvers av klasser. På enkelte trinn har de ikke faste klasser lenger, men heller en fleksibel organisering med mål om økt trygghet og gode relasjoner på trinnet som helhet. Dette ser de positive effekter av. Elevene får flere å spille på og flere trygge relasjoner, og de voksne kan støtte seg på hverandre på en annen måte enn om de er låst i to klasser i hvert sitt klasserom.

Videreutdanning: "Kompetanse for kvalitet"

Nasjonal satsing som legger til rette for kompetanseheving for lærere i relevant fag. Stipend og vikarordning. Tre lærere deltar innenfor denne ordningen inneværende skoleår. En barnehagelærer deltar på studiet i spesialpedagogikk.

Utvikling av funksjonelle leseferdigheter

Funksjonelle leseferdigheter er et avgjørende fundament for å kunne utvikle seg faglig og være en del av et læringsfellesskap. Basert på nasjonale kartlegginger, blant annet mestringsnivå i lesing blant 5. klassinger, har tidlig innsats på dette temaet vært et satsningsområde. Det er blant annet timeplanfestet del av grunnressursen på skolene til styrking i 1.-4. klasse. Videre gjennomføres det lesekurs og klasselesekurs. Det er gode erfaringer så langt med forsøk på ny praksis og lekbaserte metoder i 1. og 2. klasse. Høgskolen i Innlandet bidrar med veiledning, og overgangslærerordningen har vært sentral i utviklingsarbeidet. I 2024 ble arbeidet med en helhetlig språk- og leseplan 0-16 år gjenopptatt. Denne ferdigstilles våren 2025.

Land flyktningetjeneste (LAFT)

Felles flyktningetjeneste for Søndre og Nordre Land ble etablert 01.06.24, slik det var forutsatt. Ved utgangen av 2024 består tjenesten av et team på sju årsverk, inkludert leder, som drifter bosettings- og etableringsarbeidet i begge kommuner.

Land flyktningtjeneste har som overordnet målsetting å tilrettelegge for en god integrering i lokalsamfunnet og i storsamfunnet. Flyktningen betraktes som en ressurs, og det arbeides med at nybosatte flyktninger skal oppleve tilhørighet og å være en aktiv deltaker i samfunnslivet, både i skole/-og jobbsammenheng og i fritiden. For å oppnå disse målsettingene er man helt avhengig av å jobbe tverrfaglig med gode innarbeidede samarbeidsrutiner.

I 2024 ble Søndre Land nominert som en av fem kommuner til bosettings- og integreringsprisen av Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) for vårt arbeid. Det ble vektlagt det gode arbeidet som gjøres av Land flyktning tjeneste fra de blir bosatt til de er selvstendige innbyggere. NAV, flyktningetjenesten og Sølve er tette samarbeidspartnere på hele integreringsløpet for flyktningen frem til de er selvstendige innbygger, med mål om at de raskt skal integreres i kommunene. Det er etablert en samarbeids struktur i Land kommunen som har blitt lagt merke til både av IMDI og HK-DIR.

Bosettinger i perioden

Bosettingstall pr. 31.12.24:

	Søndre Land
Anmodet bosetting for 2024	55 flyktninger
Bosatte før sammenslåing 01.06.24	30 flyktninger

Bosatte etter 01.06.24	26 flyktninger
Bosatte per 31.12.24	56 flyktninger

Voksenopplæring

Fra 1. januar 2021 har Søndre og Nordre Land kommune samlokalisert voksenopplæringen (FOV) og det arbeidsrettede introduksjonsprogrammet for flyktninger.

Den nye opplæringsloven, som trådte i kraft 1. august 2024, innfører modulstrukturerte læreplaner i grunnopplæringen for voksne. Dette skal styrke sammenhengen mellom introduksjonsprogram, norskopplæring, grunnskoleopplæring, videregående opplæring for voksne og arbeidsmarkedsopplæring. Søndre Land kommune har vært forsøkskommune for modulbasert opplæring for voksne fra 2017 til våren 2024, da forsøket ble avsluttet.

I ny opplæringslov åpnes det for at fylkeskommunen kan gi videregående opplæring til voksne som ikke har fullført grunnskoleopplæring eller tilsvarende. Det betyr at det åpnes for at voksne kan få opplæring både i moduler på grunnskolenivå og videregående nivå samtidig, - i et kombinasjonsløp. Dette forutsetter et samarbeid mellom den aktuelle kommunen og fylkeskommunen. I august 2024 oppnådde to elever, som deltok i Kombinasjonsforsøket, fagbrev innen helsearbeiderfaget og renholds-faget. Dette var et resultat av et tett samarbeid mellom Søndre Land kommune ved Hovlitunet og Innlandet Karrieresenter. Begge er nå i arbeid i Søndre Land kommune. Ansatte i voksenopplæringen, Sølve Læring Pluss AS og Land flyktningetjeneste har derfor god erfaring med modulstrukturerte læreplaner i grunnopplæringen for voksne, som nå gjelder for alle.

Omfang

	Pr 01.01.24	Pr 31.12.24
Grunnskole	5	9
Introduksjonsprogrammet	119	91

6. Kommunalområde mestring og velferd

Nøkkeltall		2024	2023	2022	2021
Antall årsverk pr 31.12.		183,7	220,6	225,1	235
	Mål	Resultat			
Resultatindikatorer	2024	2024	2023	2022	2021
Brukertilfredshet	-	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,2	3,88	-	-	4,26
Nærvær (i %)	92,5	88	86,5	88,3	88,9
Økonomisk resultat (i %)	100 %	95 % *	101	100	100

*Sammenlignet mot revidert budsjett. Kommunalområdet fikk tilført 10 mill. etter første tertial

Brukertilfredshet:

Kommunalområdet har tatt i bruk pårørendeundersøkelse **Ivaretatt**. Ivaretatt er både en pårørendeundersøkelse og et verktøy i kvalitetsarbeidet om pårørende. Undersøkelsen gjennomføres fra 1.12 - 31.03 hvert år. Svarprosent i 2023/2024 var under 10 respondenter slik at undersøkelsen ikke ble pålitelig. Det har ikke vært gjennomført andre brukerundersøkelse i kommunalområdet.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2024, hvor svarprosent var 48,2 %.

Medarbeidertilfredsheten er under målsetningen og gått ned sammenlignet med 2021. Avdelingene jobber aktivt med tiltak rettet mot indikatorer med lavere skår.

Nærvær:

Jobbnærværet var 88 % i kommunalområdet i 2024 som er under målsettingen på 92,5%, men sammenlignet med året før ser, man en positiv utvikling. Flere avdelinger deltok i sykefraværprosjektet og alle avdelinger jobber systematisk med ulike tiltak for å øke nærværet.

6.1 Økonomisk resultat

	Regnskap 2024	Budsjett (endelig) 2024	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2024
SUM MESTRING OG VELFERD	206 257 935	216 603 275	95 %	-10 345 340 *	203 300 000

*Forutsetning estimert tilskudd til ressurskrevende brukere i 2024 på 18 mill. Kommunalområdet fikk tilført 10 mill. etter første tertial. Mindreforbruk i forhold til revidert budsjett.

Avvik spesifisert pr avdeling:	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2024
<i>Tildeling og koordinering (TOK)</i>	- 7 625 958
<i>Rehabilitering og behandling - institusjon</i>	-822 275
<i>Bjørkelunden - institusjon</i>	-401 497
<i>Rognlia - boliger</i>	-2 073 385
<i>Furubakken</i>	- 61 694
<i>Fysio- og ergoterapitjeneste og frisklivstilbud</i>	-175 215
<i>Legetjeneste</i>	3 454
<i>Hjemmebaserte tjenester</i>	173 967
<i>Miljøarbeidertjenesten 1 (MAT1),</i>	-114 705
<i>Miljøarbeidertjenesten 2 (MAT2)</i>	- 1 271 176
<i>Hovlitunet kjøkken/kantine</i>	811 318
<i>Felles</i>	- 1 460 076
<i>Psykisk helse- og rustjeneste</i>	727 523
<i>NAV</i>	2 014 871

Ved starten av året hadde kommunalområdet innsparingstiltak på 18 650 000 mill. Etter første tertial ble det tilført 10 mill., da flere tiltak i handlings- og økonomiplan var i prosess, og graden av effekt var usikker. Flere tiltak fikk effekt i årets siste halvdel.

Momentum estimerer tilskuddet til ressurskrevende brukere til 18 mill., mot de 12 mill. som er estimert i budsjett for 2024. Endelig svar foreligger etterskuddsvis i mai 2025. Dette er og grunnen til mindre forbruket på TOK, samt vakant lederstilling og noe besparelse på kjøp av tjenester fra andre samarbeidspartnere og lite overliggerdøgn på sykehuset.

Det har vært arbeidet med flere tiltak for å effektivisere driften og sikre bærekraftige tjenester både nå og i fremtiden. Mindreforbruket i avdelingene skyldes flere faktorer, blant annet har lederstillinger og andre stillinger vært vakante deler av året, hvor det kun er leid inn etter behov. Det har medført besparelse, men også at arbeidsoppgaver har blitt utsatt eller ikke gjennomført.

Strukturendring i miljøarbeidertjenesten, ved at brukere som ønsket å flytte til sentrumsnære leiligheter ble gjennomført. Det medførte effektive tjenester og robuste fagmiljø, samtidig en mulighet for økt egenmestring for brukere som kan benytte ulike tilbud på egenhånd. Det ble og iverksatt økt bruk av velferdsteknologiske løsninger for økt egenmestring hos flere brukere. Totalt medførte dette et mindre forbruk i miljøarbeidertjenesten 1,3 mill., sammenlignet med revidert budsjett. Tjenestene ytes etter enkeltvedtak, etter lov om kommunale helse og omsorgstjenester

Hovlitunet er bygget for fremtiden og det var deler av året flere ledige leiligheter spesielt ved Rognlia. Mindreforbruket ved Rognlia skyldes innsparing på personalressurser generelt på grunn av færre beboere. På den andre side har behovet for hjemmebaserte tjenester økt i samme periode, da en ser en generell økning i den eldre befolkning som ønsker å bo hjemme lengst mulig. Dette er også i tråd med helhetlig innsatstrapp, hvor tiltak nederst i trappen må benyttes før øvre og dyrere tiltak iverksettes. Hjemmebaserte endte med merforbruk på litt under 0,2 mill.

Kjøkken har hatt merforbruk på ca. 0,8 mill. grunnet generell høy prisstigning gjennom året på matvarer og tendensen ser ut til å fortsette. Psykisk helse er i prosess med tiltak, men kom ikke i mål i 2024 og endte med merforbruk på ca. 0,7 mill., da tiltakene var lagt inn med helårseffekt.

Totalt sett driftes kommunalområdet effektivt og bærekraftig. Ifølge Agenda Kaupang sin kommuneindeks for 2024, driftes pleie og omsorgstjenester svært effektiv og kommunen ligger på en 2 plass på landsbasis.

Nav Land ble etablert med ny organisasjonsmodell fra 1.juni 2024. I etterkant er det jobbet målrettet med å styrke teamene, bygge en felles kultur og forbedre tjenestekvaliteten. Samtidig har man sett økende behov for sosialhjelp, og det har blitt iverksatt tiltak for å sikre god økonomistyring. Gjennom året er det blitt jobbet aktivt med digitalisering, kompetanseutvikling og forbedret oppfølging av brukerne. Overforbruket skyldes i all hovedsak økte boutgifter og livsopphold for hele befolkningen, samt økt bosetning av flyktninger. Blant annet kommer ikke flyktninger over 55 år inn under introduksjonsprogrammet og går rett på sosiale ytelser. Overforbruket ut ifra opprinnelig budsjett endte på overkanten av 5 mill.

6.2 Oppfølging av handlingsplanen

Helse og mestring

I kommuneplanens samfunnsdel er det overordnede målet beskrevet slik:

“Søndre Land sine innbyggere skal oppleve trygghet, tilhørighet og mestring gjennom hele livet. Det skal satses på helsefremmende og forebyggende arbeid for å oppnå god folkehelse, motvirke utenforskap og redusere risikoen for sykdom og tidlig død. Innbyggerne skal leve selvstendige liv, oppleve mestring i hverdagen og ha tilgang til helhetlige, effektive og virksomme helsetjenester til riktig tid. Kommunen skal sikre bærekraftige helsetjenester som er rustet for framtida.”

Under følger en oversikt over ny aktivitet som har foregått i perioden for å oppnå målsettingene.

Helhetlig innsatstrapp

Alle kommunalområder arbeidet høsten med innføring av helhetlig innsatstrapp som et arbeidsverktøy. Verktøyet benyttes for å skape mest mulig nytteverdi for innbyggeren innen rammen av fag, folk og penger. Helhetlig innsatstrapp skal vise grad av inngripen i innbyggernes liv, jo høyere trinn jo mer inngripen. Søndre Land kommune vil bruke helhetlig innsatstrapp som en strategisk modell for styring og kommunikasjon. Helhetlig innsatstrapp er en oversikt over tilbud og tjenester i lokalsamfunnet og i kommunen. Alle innbyggere er en del av innsatstrappa, på ett eller flere trinn. Trinnene skal vise grad av inngripen i innbyggernes liv, jo høyere trinn- jo mer kommunal inngripen. Innsatstrappa legger vekt på forebyggende arbeid som skjer i kommunene. En helhetlig planlegging av alle tjenesteområder i kommunen som styrker de lavere trinnene i innsatstrappen, kan bidra til å utsette, og i noen tilfeller gjøre at det ikke er behov for, ressurskrevende kommunale helse- og omsorgstjenester. Arbeidet med implementering fortsetter videre i 2025.

Bærekraftige tjenester

Arbeidet med å tilpasse organisasjon mot bærekraftige tjenester har pågått hele året. Dagsentrene ble samlokalisert og beboere ved Holmetunet ble flyttet til søkte plasser ved Hovlitunet i mars. I siste halvdel av året flyttet beboere fra Odnes til ønskede sentrumsnære leiligheter.

Avdelingene har hatt tilsyn både fra statsforvalter og arbeidstilsynet i perioden. Som en del av oppfølgingen har et av fokusområdene vært å sikre god grunnkompetanse hos alle ansatte uansett stillingsprosent. Et annet fokus område har vært gode arbeidsstillinger og god tilgang til hjelpemidler i forflytning av brukere.

I budsjettprosessen for 2024 ble det tidlig klart at det er behov for ytterligere omstilling. Det ble iverksatt prosess med innspill og medvirkning fra alle avdelinger med medvirkning fra tillitsvalgte og verneombud. Det førte til flere endringsforslag som det ble jobbet med utover høsten, og forberedt iverksettelse etter politisk behandling.

Hjemmebaserte har styrket fagmiljø da utegruppe og ruskonsulent ble sammenslått med disse tjenester.

Generelt, i likhet også med utvikling i resten av landet, er det utfordring med å rekruttere nok ansatte spesielt til helgearbeid. Det jobbes med å se på ulike arbeidstidsordninger og flere avdelinger er i prosess eller har startet med årsturnus.

Det ble inngått avtale om vertskommunesamarbeid med Nordre Land kommune for å styrke det faglige og administrative arbeidet i NAV. NAV Land hadde formell oppstart 1. juni 2024. NAV kontoret i Søndre Land overholder ikke kravet til sikkerhet ved dagens utforming av lokalene. Ombyggingsprosess ble startet våren 2024 og har nå gitt bedre sikkerhet for de ansatte i brukermøter.

Tidlig inn i alle aldre

Avdeling for Fysio, ergo og friskliv har flere tilbud etter prinsippet tidlig inn i alle aldre. Sterk og stødiggruppen på Hovlitunet, et gruppetreningsprogram for eldre, er jevnt benyttet av mange i 2024. Dette tilbudet er også videreført også til Odnes og Vestsiden. Bassenggruppen har utvidet fra en til to dager i uken.

Det er en styrkegruppe som retter seg mot samme målgruppe, som har hatt mellom 12 og 20 deltagere ukentlig. Bassenggruppen har mellom 8 og 14 deltagere ukentlig.

Avdelingen har utstrakt samarbeid med skolehelsetjenesten og helsestasjonen og deltar blant annet på svangerskapskurs og 4-månedersgruppe. De er med i satsningen inn i skolen for 1. trinn. De organiserer også innkjøp og salg av småhjelpemidler etter selvkostprinsippet, for å gjøre hjelpemidler mer tilgjengelige for innbyggerne.

«Hva er viktig for deg? -besøk», er et forebyggende hjemmebesøk. Det er et tilbud til alle innbyggere som fyller 75 inneværende år, ble startet i 2023 og videreført i 2024. Hensikten med samtalen er å forberede alderdommen, og avdekke eventuelle hjelpebehov i et forebyggende perspektiv. 80 % av målgruppen har takket ja til besøk. Erfaring fra årets besøk har ført til et behov for å aktualisere temaene transport og digital kompetanse i større grad, da mange oppgir dette som største hinder for samfunnsdeltagelse.

Hverdagsrehabiliteringsteamet er styrket i løpet av året, i tråd med strategi og tiltak for forebygging.

Avdelingen for psykisk helse har hatt et prøveprosjekt med lavterskel innebandy trening hver mandag på frivilligsentralen. Fysisk aktivitet er et godt grep for å styrke også mental helse.

Forebygge utenforskap

I Søndre Land jobbes det aktivt med både forebygging og oppfølging av utenforskap. Samarbeidet med Sølve må trekkes frem som spesielt positivt. Når det gjelder forebygging, er et overordnet arbeid igangsatt for å få en bedre sammenheng i tjenester. Dette omfatter blant annet en helhetlig rutine som beskriver handlingsforløp og ulike aktørers rolle fra den som kjenner på en uro hos et barn/ungdom til egnet tiltak er prøvd ut og evaluert.

Et av Nav Land sine satsningsområdet har vært etablering av ungdomsteamet, med mål om å følge opp unge under 30 år. Dette er tett knyttet til oppfølgingen av ungdomsgarantien, og teamet har utviklet samarbeid med skole, helsesektor og andre relevante aktører for å motvirke utenforskap.

Gjennom prosjektet velferdsteknologi for barn, unge og voksne med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse, er målet å lage en helhetlig tjenestemodell for bruk av velferdsteknologi for barn, unge og voksne med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelse. Her er det gjort en innsnevring til å gjelde barn og unge. Målet er å forhindre utenforskap i form av å ikke kunne delta i eller sammen med andre som ønsket.

Styrket lederkompetanse

Gjennom året har det vært gjennomført lederopplæring knyttet til forebygging og oppfølging av sykefravær og håndtering av personalsaker. Det har i tillegg vært gjennomført lederutvikling med kommunedirektøren med tema budsjett og utviklingsarbeid.

Flere av lederne i mestring og velferd har gjennomført statsforvalterens opplæringsprogram i systematisk styring og ledelse i helse- og omsorgstjenesten, og flere har gjennomført lederutdanning via REKS og i et samarbeid mellom BI og helsedirektoratet. En har også deltatt på NSF sitt mentor program for sykepleie ledere.

Innovasjon og optimalisering av drift

Kapasitet i utviklingsarbeid har vært svært krevende også i 2024, da det har vært vakante stillinger deler av året. Arbeidet med helhetlig innsatstrapp ble startet opp høsten 2024 i alle kommunalområder og implementering vil fortsette i 2025.

Det er gjennomført oppgavekartlegginger i flere avdelinger for å optimalisere drift og fordele belastning. Flere avdelinger har startet med oppgavefordeling mellom faggrupper.

Det har vært fokus på kompetanseheving og styrking av faglige ressurser i flere avdelinger. To sykepleiere har blant annet tatt utdanningen klinisk avansert sykepleier (AKS), en ergoterapeut har tatt master i ergoterapi, og flere har deltatt på videreutdanninger ved fagskole og kompetanshevingskursene demensens ABC.

Samhandling

Helsefellesskapet og helseregionen begynner å finne sin form. Det har blitt utarbeidet formelle avtaler i 2023, som ble politisk behandlet i 2024. Et godt partnerskap og konstruktiv samhandling og oppgavefordeling med sykehuset vil være et avgjørende grep for å møte dagens og morgendagens utfordringer innenfor helsefeltet. Samarbeid med kommunene i regionen gir en sterkere og mer samlende kraft og fører til bedre og likere tjenestetilbud i regionen. Som følge av samarbeidet har det blitt utarbeidet felles regionale tildelingskriterier av Tildelingskontorene i vår region, som er politisk behandlet. Andre satsningsområder har vært:

- Utvikle robuste fagnettverk gjennom arbeid med faglige samarbeidsarenaer i Helsefellesskap Innlandet
- Legge til rette for forventningsavklaring og god innbyggerdialog gjennom arbeid med regionale felles tildelingskriterier
- Tjenestesamarbeid og drift med særlig fokus på regionale samarbeid som FACT, felles anskaffelse av velferdsteknologiplattform, og oppstart av felles prosjekt EPJ (elektronisk pasientjournal)

I 2024 ble det etablert felles regionalt samarbeid mellom kommunalsjefer for oppvekst og kommunalsjefer for helse/ omsorg i kommunene Gjøvik, Nordre Land, Søndre Land, Vestre Toten, Østre Toten og Gran. Nettverket har høsten 2024 arbeidet med mål og tiltak. Målet for det regionale samarbeidet er:

- Styrke tverrfaglig ledelse: Bidra til bedre tverrfaglig ledelse og ressursutnyttelse i kommunen og regionen.
- Fremme innovasjon og felles eierskap: Skape en kultur for felles forståelse, eierskap og innovasjon, hvor ansatte kan bidra med gode ideer og delta i kompetente fellesskap.

Det har vært stort fokus på økt samarbeid internt i 2024, både mellom avdelinger i Mestring og velferd og med andre kommunalområder. Vi har i fellesskap jobbet med helhetlig innsatstrapp og opplever et økt fokus på tverrfaglighet og tidlig innsats hos alle avdelinger. Det er fortsatt et potensiale for å gi enda mere helhetlige tjenester, felles kompetanseheving og løse administrative oppgaver mer hensiktsmessig og effektivt.

I samarbeid med Sølve, Nav og rehabiliteringsavdelingen ved Hovlitunet ble det startet opp et prosjekt – Inkluderende jobbdesign i oktober 2024. Prosjektet har som målsetning at det skal skape meningsfylte tilrettelagte arbeidsplasser i helsesektoren, med mål om at flest mulig kan få bruke sin arbeidskraftreserve og formidles til arbeid. Videre at det kan avlaste sykepleiere og helsepersonell ved Hovlitunet sykehjem med oppgaver som ikke krever helsefag autorisasjon. I tillegg vil prosjektet kunne øke kvaliteten på pasientomsorgen ved å frigjøre tid for sykepleiere som kan fokusere på sine kjerneoppgaver. Et av målene er også å innlemme omsorgsassistenten som en verdifull del av teamet styrkede tilbudet til tjenestemottaker, og ved at arbeidsbelastning for helsepersonell reduseres. Prosjektperioden er fra 1.10-2024 – 31.12.2025.

Velferdsteknologi i 2024.

To arbeidsområder fra 2023 ble ferdigstilt i 2024.

1. Inngåelse av kontrakt med ny velferdsteknologileverandør. Selve kontrakten ble inngått i siste halvdel av 2024 med Net Nordic. Forventet implementering av selve løsningen vil være i 2025. Ut ifra prisestimer i anskaffelsesdokumentene, begynte kommunen med å se på muligheten for å bytte både teknologi hos hjemmeboende og på Hovlitunet.
2. Prosjektet «Velferdsteknologi til barn, unge og voksne med medfødte eller tidlig ervervede funksjonsnedsettelser», støttet av midler fra KS, ble ferdigstilt i 2024. Det ble blant annet arrangert en egen fagdag sammen med KS, hvor arbeidsgruppen viste frem ny velferdsteknologivideo fra Breskebakke. Erfaring fra prosjektet tas med videre. Resultatet fra dette arbeidet er at velferdsteknologi har blitt integrert, som et viktig avklaringspunkt hos alle koordinatorene for de som jobber med barn, unge og voksne. Dette var også svært i tråd med kommunens nye innstastrapp.
3. Kommunen skiftet ut alle nøkkelbokser i sone 2/midt (sone Hov) til digitale nøkkelbokser.
4. Trygghetsalarmtjenesten ble endret fra å alltid dele ut røykvarslere med trygghetsalarmer til å være behovsstyrt. Bakgrunnen var flere eksempler med uheldig ansvarsfratakelse for egen brannsikkerhet hos de som søkte om tjenesten.
5. Både punkt 3 og 4 resulterte i en gjennomgang og fornyelse av rutiner tilknyttet trygghetsalarmtjenesten.
6. Kommunen tok i bruk ny teknologi i form av søvnmonitoreringssensorer. Denne teknologien anses som et godt verktøy for tjenesten til å kunne evaluere effekten av ulike tiltak som blir iverksatt, med målbare verdier.

7. Som et konkret innsparingstiltak ble 3 samhandlingstavler sagt opp i utgangen av 2024. For å kompensere for at tjenesten mistet dette, ble det iverksatt 2 nye moduler i Gerica (News 2 og samhandling). Dette er også verktøy flere avdelinger kan nyttiggjøre seg av, og vil bli tilbydd utover i 2025.

Hverdagsrehabilitering

Det er innhentet mye positive erfaringer fra flere brukere. Testresultater viser at brukere som får hverdagsrehabilitering, opplever en følelse av økt mestring og tilfredshet, samtidig som de får økt fysisk funksjonsnivå. Brukerne setter sine egne mål for treningen, og mange mål er rettet mot økt trygghet i aktiviteter som øker selvstendighet, livskvalitet og minsker behov for andre kommunale tjenester. Dette synliggjøres gjennom måling av antall tjenestetimer.

Hverdagsrehabilitering:	Mål 2024	Resultat 2024	Resultat 2023	Resultat 2022	Resultat 2021	Resultat 2020	
Fysisk funksjon målt i SPPB - endring i poengsum fra start til avslutning (gj.snitt)	>1	2,2	1,7	2,4	2,8	3	
COPM – økning av brukers opplevelse av utførelse av aktivitet fra start – slutt (gj.snitt)	>2	3,1	2,7	3,9	3,3	4,1	Bruker scorer fra 1-10 ved oppstart og det samme ved avslutning
COPM – økning av brukers opplevelse av tilfredshet – endring fra start – slutt (gj.snitt)	>2	3,7	3,4	4,1	3,2	4,4	Bruker scorer fra 1-10 ved oppstart og det samme ved avslutning
Gj.snitt tjeneste tid per bruker ved start		1,6	1,9	1	3,9	2,6	
Gj.snitt tjeneste tid per bruker i hverdagsrehabiliteringsperioden		3,5	3,3	1,4	3,9	2,6	
Gj.snitt tjenestetid per bruker ved avslutning		0,6	2,2	0,4	2,8	1,4	

Forklaring til tabellen:

SPPB er en fysisk test av balanse og beinstyrke, som utføres av fysioterapeut, ergoterapeut og/eller sykepleier både ved oppstart og avslutning av hverdagsrehabilitering. En positiv endring i denne betyr at brukers fysiske funksjon har blitt bedre.

COPM er et kartleggingsredskap hvor bruker selv setter opp mål for sin hverdagsrehabiliteringsperiode, og scorer sin opplevelse av utførelse og tilfredshet knyttet til disse målene. Positiv endring her betyr at bruker har en subjektiv opplevelse av bedret funksjon og tilfredshet knyttet til målene.

Fra 2023 blir dagtilbud medregnet i tjenestetid. En dag på dagtilbud i uken tilsvarer 5 timer tjenestetid.

I løpet av 2024 fullførte 22 bruker et hverdagsrehabiliteringsopplegg. Ni av disse ble henvist fra avdeling rehabilitering og behandlende enhet, fem rekruttert fra avdeling fysio/ergo/friskliv, tre henvist fra hjemmebaserte tjenester, tre fra legetjenesten, en fra Solås og en fra sykehus. De tre nederste kolonnene i tabellen viser at gjennomsnittlig tjenestetid blir redusert etter hverdagsrehabilitering.

Hverdagsrehabilitering er en viktig lavterskel tjeneste som kan bidra til økt livskvalitet for tjenestemottakerne. I stedet for passiviserende kompenserende tiltak jobbes det aktivt mot deltakelse og økt mestring i dagliglivet. Brukermedvirkning sikres ved at det settes fokus på hva som er viktig for den enkelte. I hverdagsrehabilitering er målet å sette fokus på ressurser, egenmestring og forebyggende tiltak. Dette tankesettet er noe som bør brukes aktivt både på lavere og høyere nivå i den helhetlige innsatstrappen. Hverdagsrehabilitering bidrar til å utsette og redusere behovet for andre omfattende pleie- og omsorgstjenester. Som tabellen viser ser man at ved å sette inn intensiv tverrfaglig oppfølging for en begrenset periode reduserer man behovet for andre tjenester senere.

Det har vært mange gode forløp i året som har gått. Felles for de alle er at man med målrettet trening og en helhetlig oppfølging opplever brukerne større mestring i dagliglivet og et bedret funksjonsnivå etter å ha mottatt hverdagsrehabilitering. Noen har gått fra å være svært passive og ustø, til å kunne gå turer på flere kilometer i uken. Terskelen for å komme seg ut på sosiale lag har blitt lavere. Det har blitt satt i gang tiltak som gjør at de kan bo hjemme lengre, også ved eventuelle fremtidige funksjonsfall. Mange har fått reduksjon av kroniske smerter etter å ha kommet i gang med enkle øvelser de klarer å fortsette med på egenhånd. Også i år har det vært godt samarbeid på tvers av avdelinger.

Delegerte vedtak 2024

Tjeneste	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Pleie og omsorg i institusjon	144	90	9	Gjelder både tidsbegrenset opphold og langtidsplass Ved opphold < 2 uker avsluttes saken uten vedtak
Dagplass institusjon	1	1	0	
Omsorgsbolig tilrettelagt heldøgnsomsorg	33	22	8	9 saker ble stoppet uten vedtak pga søknaden ble trukket eller søkeren døde.
Helsehjelp i hjemmet	139	135	1	
Dagaktivitetstilbud	31	21	3	Gjelder det lovpålagte tilbud til personer med demens og det kommunale tilbud til eldre
Praktisk bistand til en meningsfull hverdag og sosialt samvær	4	4	0	Dagaktivitetstilbud til personer med store behov for bistand til person

Tjeneste	Antall søknader	Antall innvilget	Antall avslått	Kommentar
Praktisk bistand	53	44	4	
Psykisk helse	131	82	1	Flere søker følges opp med lavterskeltilbud
Avlastning barn (under 18 år)	6	6	0	
Omsorgsstønad	14	14	0	
Avlastning i institusjon (Voksne)	27	18	2	
Avlastning utenfor institusjon (voksne)	1	0	0	
Rettighet til transport til og fra avlaster stedet	0	0	0	Ved tildeling av avlastning kan det søkes transport fra og til avlaster stedet.
Trygghetsalarm	64	54	0	
Støttekontakt	9	7	2	
BPA	2	1	1	
Barnekoordinator	0	0	0	Ved anmodning om barnekoordinator avgjør TOK om lov vilkår er oppfylt.
IP koordinator	11	4	1	
Rehabilitering og habilitering utenfor institusjon	6	3	0	Gjelder søknader rehabilitering utenfor institusjon, tverrfaglig rehabilitering av bruker med ROP- lidelse utenfor institusjon, og tjenesteyting på Hov Nordre Hverdagsrehabiliteringsteamet tar inn pasienter før de utvikler funksjonsfall. Personer som søker trygghetsalarm og ikke har annen HO-tjenester enda, får tilbud. Formålet er forebygging. Oppfattes som lavterskeltilbud. Det blir ikke registrert søknad i Geric og det lages ikke vedtak.
Utenom HO loven:				
Ledsagerbevis	22	20	2	

Misforhold mellom antall søknader og sum antall søknader og antall innvilget/avslått, kan skyldes følgende:

- Søknaden er mottatt i tertial 3, men behandles i 2025.
- Søknader ikke behandlet fordi søker har trukket søknad, søker trenger en annen type tjeneste enn det er søkt om, følges opp med lavterskel tilbud o.l.

7. Kommunalområde lokalsamfunn

Nøkkeltall		2024	2023	2022
Antall årsverk pr 31.12.		59,0*	57,05	58,3
	Mål	Resultat		
Resultatindikatorer	2024	2024	2023	2022
Brukertilfredshet	-	-	-	-
Medarbeidertilfredshet	>4,3	4,0	-	-
Nærvær (i %)	95,0 %	93,4 %	94,2 %	90,6 %
Økonomisk resultat (i %)	100,0 %	97,0 %	95,0 %	94,0 %

*Kommunalområdet fikk ansvar for IKT, post/arkiv, digitalisering fom 1.7.2024 (4 årsverk)

Brukertilfredshet:

Det ble ikke foretatt noen brukerundersøkelse innenfor kommunalområdet i 2024.

Medarbeidertilfredshet:

Det ble gjennomført medarbeiderundersøkelse i 2024 med et resultat på 4,0. Dette er lavere resultat enn i forrige medarbeiderundersøkelse, men resultatet er på tilsvarende nivå som i hele kommunen og i landet.

Jobbnærvær:

Jobbnærværet ble lavere enn målsetningen på 95 % og lavere enn i 2023. Det er i avdelingene Teknisk drift og Brann/feiring hvor det har vært høyest sykefravær, noe som skyldes flere langtidssykemeldinger. I de øvrige avdelingene har sykefraværet vært lavere enn 3,6 %.

7.1 Økonomisk resultat

	Regnskap 2024	Budsjett (endelig) 2024	Avvik i %	Avvik i kroner	Opprinnelig budsjett 2024
SUM LOKALSAMFUNN	49 094 318	50 588 355	-3 %	-1 494 037	51 090 640

Avvik spesifisert pr avdeling:	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2024
Renhold	-72 158
Arealforvaltning	-869 510

Avvik spesifisert pr avdeling:	Avvik sammenlignet revidert budsjett 2024
<i>Teknisk drift og bygg/vedlikehold</i>	-4 333 048
<i>Brann og feiing</i>	648 804
<i>Kultur og IKT</i>	2 031 835
<i>Felles lokalsamfunn</i>	1 100 039

Sammenlignet med opprinnelig budsjett viser regnskapet et mindreforbruk på ca. 2 mill. kroner, mens det viser et mindreforbruk på ca. 1,5 mill. kroner sammenlignet med revidert budsjett. Kommunalområdet fikk i all vesentlig grad kompensert for utgiftene til ekstremværet Hans gjennom skjønnsmidler. Hovedårsaken til mindreforbruket var at energiutgiftene ble betydelig lavere enn budsjettet. Det medførte at spesielt avdelingene Teknisk drift samt Bygg og vedlikehold fikk betydelig mindreforbruk.

Det har vært jobbet godt med å tilpasse aktivitetsnivået til driftsrammene i 2024, og den underliggende driften i kommunalområdet er god.

Området felles lokalsamfunn er et område hvor det føres fellesutgifter og inntekter fra konsesjonskraften. Området fikk et mindreforbruk på 0,9 mill. sammenlignet med opprinnelig budsjett og et merforbruk på 1,1 mill. sammenlignet med revidert budsjett. Kommunalområdet rapporterte et forventet mindreforbruk på 2 mill. i 2. tertial 2024, som ble ført som en budsjettreduksjon på felles lokalsamfunn og dermed forklaringen til merforbruk sammenlignet med revidert budsjett.

Avdeling for Renhold hadde tilnærmet økonomisk balanse i 2024. Avdelingen har de senere år klart å holde sine budsjetttrammer selv om budsjetttrammen i 2024 var på nominelt samme nivå som i 2020.

Avdelingen Kultur og IKT tok over ansvaret for IKT, post/arkiv og digitalisering 1.7.2024. Avdelingen fikk et merforbruk på ca 2 mill i 2024. Hovedårsaken er at avdelingen måtte kjøpe inn et betydelig antall PC'er for at kommunen kunne starte oppgradering til Windows 11. Det var ikke budsjettet med dette innkjøpet.

Avdeling for arealforvaltning fikk et mindreforbruk på ca 0,87 mill i 2024. Innenfor de ulike ansvarsområdene til avdelingen hadde kommuneskogen størst mindreforbruk. Videre var det mindreforbruk knyttet til at man kun hadde 0,5 årsverk på arealplanlegging mye av 2024.

Avdeling for teknisk drift, bygg og vedlikehold hadde et mindreforbruk på ca. 4,3 mill. kroner sammenlignet med budsjett for 2024. Som nevnt ovenfor ble spesielt strømutgiftene betydelig lavere enn budsjettet i 2024. For bygg og vedlikehold var det også gode leieinntekter i 2024. Nærmere beskrivelse av teknisk drift selvkostområdet beskrives nedenfor.

Brannvesenet var den avdelingen med størst merforbruk på ca 0,65 mill kroner. Hovedårsakene er høyere lønnsutgifter enn budsjettet, som skyldes et høyere aktivitetsnivå enn lagt til grunn i budsjettet. Blant annet er det mange helseoppdrag og annen aktivitet knyttet til den lokale beredskapen. Videre er det høye utgifter til nødnett og 110-sentralen.

Nedenfor beskrives utviklingen innenfor selvkostområdene.

Elementene i en selvkostkalkyle:

Samlet selvkost:

+ Direkte driftsutgifter
- Andre inntekter enn gebyrinntekter
+ Indirekte driftsutgifter (adm. utgifter)
+ Kalkulatorisk rentekostnad
+ Kalkulatorisk avskrivningskostnad
= Gebyrgrunnlag
- Gebyrinntekter
= Selvkostresultat*

* Selvkostresultatet føres mot selvkostfond og/eller memoriakonti i balanseregnskapet.

Driftsregnskapet:

+ Direkte driftsutgifter
- Andre inntekter enn gebyrinntekter

Postene finnes bare i selvkostkalkylen og utgjør bl.a. selvkostområdenes bidrag til kommunekassens rente- og avdragsutgifter. Postene skal ikke føres i driftsregnskapet.

= Resultat før gebyrinntekter
- Gebyrinntekter
= Driftsresultat (alltid større enn selvkostresultat)

I selvkostkalkylen inngår regnskapsmessige driftsinntekter, driftsutgifter eksklusiv regnskapsmessige avskrivninger, kalkulatoriske avskrivninger og rentekostnader, samt indirekte driftsutgifter (administrasjonsutgifter).

Kalkulatorisk rentekostnad inngår ikke i kommunens driftsregnskap, men representerer en alternativ avkastning som kommunen går glipp av ved at kapital er bundet i anleggsmidler. Den kalkulatoriske rentekostnaden beregnes med utgangspunkt i anleggsmidlenes restavskrivningsverdi og en kalkylerente. Kalkylerenten er årsgjennomsnittet av 5-årig swap-rente + 1/2 %-poeng. I 2024 var denne lik 4,35 %.

Etterkalkyle 2024 for selvkostområdene viser:

Selvkostområde	Gebyrgrunnlag (samlede utgifter 2024)	Gebyrinntekter 2024	Selvkostresultat 2024	Selvkostfond 31.12.2024
Vann	14 404 801	14 506 779	101 979	- 4 564 184
Avløp	14 653 852	15 274 451	620 599	- 5 143 669
Renovasjon	10 476 494	9 541 426	- 935 068	- 1 233 421
Slamtømming	1 845 988	1 253 093	- 592 895	1 285 142
Feiing	1 399 466	1 564 015	164 549	499 596
Spredt avløp	435 818	703 805	267 988	773 598
Byggesak	2 422 105	972 879	- 1 449 226	*
Oppmåling	794 405	527 683	- 266 722	*
Private planer	260 917	38 140	- 222 777	*

* I tråd med bestemmelsene i «Forskrift om beregning av selvkost» har ikke kommunen lengre anledning til å fremføre eventuelle underskudd for gebyrer etter plan- og bygningsloven, eierseksjonsloven eller matrikkelloven. Eventuelle underskudd på gebyrområdet må dermed subsidieres over kommunekassens frie midler, ved mindre kommunen allerede har opparbeidet seg et selvkostfond.

Innenfor selvkostområdet vann ble det et overskudd på ca. 0,1 mill. kroner i 2024. Resultatet ble ca. 0,5 mill. lavere enn budsjettet. Driftskostnadene var noe lavere enn budsjettet, men samtidig var gebyrinntektene også lavere enn budsjettet. Blant annet var vannforbruket lavere enn forventet. Underskuddet i selvkostfondet er per 31.12.2024 på ca. 4,5 mill., omtrent på samme nivå som forrige år. For en normalabonnent med årlig vannforbruk lik 100 m³ er det budsjettet med økning på 10 % i gebyret for 2025.

Innenfor selvkostområdet avløp ble det et overskudd på ca. 0,6 mill. i 2024. Resultatet ble ca. 1 mill. bedre enn budsjettet. Driftskostnadene var lavere enn budsjettet, men gebyrinntektene var også noe lavere enn budsjettet. Underskuddet i selvkostfondet er per 31.12.2024 på ca. 5,1 mill. og ble noe redusert i 2024.

For en normalabonnt med årlig vannforbruk lik 100 m³ er det budsjettert med økning på 10 % i gebyret for 2025.

Innenfor selvkostområdet renovasjon ble det et underskudd på ca. 0,9 mill. I 2024. Det var budsjettert med et underskudd på ca. 1,2 mill. Det betyr at underskuddet ble ca. 0,3 mill. lavere enn forventet.

Underskuddet i selvkostfondet er per 31.12.2024 på ca. 1,2 mill. Det er budsjettert med en økning i et standard renovasjonsgebyr 20,0 % i 2025.

Innenfor selvkostområdet slamtømming ble det et underskudd på ca. 0,6 mill. Det var budsjettert med et underskudd på ca. 1 mill., for å bruke av fond. Saldoen på selvkostfondet var på ca. 1,3 mill. ved utgangen av 2024.

Innenfor selvkostområdet feiing ble det et overskudd på ca. 0,2 mill. Dette skyldes noe lavere utgifter enn budsjettert. Saldoen på selvkostfondet var på ca. 0,5 mill. ved utgangen av 2025.

Innenfor selvkostområdet spredt avløp ble det et overskudd på ca. 0,3 mill. Det var budsjettert med et underskudd på ca. 0,2 mill., for å bruke av fond. Det var driftsutgiftene som var lavere enn budsjettert. Saldoen på selvkostfondet var på ca. 0,8 mill. ved utgangen av 2024.

Etterkalkylen for 2024 viser for gebyrområdene byggesak og oppmåling at disse områdene må subsidieres over driftsbudsjettet til kommunalområdet med henholdsvis ca. 1,4 mill. og 0,3 mill. kroner. For byggesak ble utgiftene noe lavere enn budsjettert, mens inntektene ble betydelig lavere enn budsjettert. For oppmåling ble inntektene ca. 0,3 mill. lavere enn budsjettert. For begge områdene er det spesielt lavere aktivitetsnivå som forklarer inntektssvikten.

Innenfor selvkostområde private reguleringsplaner var det i 2024 liten gebyrinngang. I 2023 var det avslutning av flere private reguleringsplaner og private planendringer, mens de planer det ble jobbet med i 2024 blir sannsynligvis ferdige i 2025.

7.2 Oppfølging av handlingsplanen

Innenfor området overvannshåndtering og flomsikring var 2024 preget av etterarbeid etter ekstremværet Hans og arbeid med ordinær flomsikring.

Etter ekstremværet Hans fikk kommunen 100 % tilskudd inntil 15,5 mill. eks. mva. til flomsikring av to steder langs Fallselva og et område i Grimesvingen. Arbeidet ble ferdig til sommeren 2024, og sluttregnskapene ble godkjent av NVE. Det innebærer at gjennomføring av disse tre flomsikringstiltakene ble gjennomført innenfor fremdriftsplanen og tilskuddsrammen fra NVE. Videre ble det blant annet gjennomført utbedringer etter ekstremværet Hans i utløpet av Fallselva, veien ned til Enger Kirke, utbedring langs gamlevegen i Odnes og oppstart utbedring av Dambrua. Ekstraordinære skjønnsmidler fra Statsforvalteren finansierte mesteparten av disse utbedringene.

Kommunen fikk tilsagn om 70 % tilskudd til flomsikring Hov sentrum sør og nord helt på slutten av 2023. Manglende prisjustering og kommunens egenandel ble påklaget i februar 2024. Kommunen fikk i 2025 delvis innvilget klagen ved at kommunens egenandel ble nedjustert til 20 % og at søknadsbeløpet ble noe prisjustert. I 2024 ble det utarbeidet reguleringsplan for flomveg C og flomvegen ble ferdig prosjektert. Videre ble det utarbeidet reguleringsplan for flomveg A og prosjekteringen ble nesten ferdig. Mobekken

ble også ferdig prosjektert i 2024. For disse 3 flomtiltakene pågikk det forhandlinger om grunnavtaler i 2024. For Hov sentrum nord pågikk den en overordnet flomvurdering i 2024. Flomsikringsarbeidet fortsetter i 2025 og 2026.

Av andre reguleringsplaner ble det arbeidet med områdereguleringsplan for Kråkvika og oppfølging av private reguleringsplaner, blant annet ved Circle K området og ved XLBygg området.

Innenfor klima og miljø ble arbeidet med å lage en klimastrategi ferdig og vedtatt i mars måned. Sluttrapport for klimasatsprosjektet ble levert inn i vinteren 2024 og det 4-årige prosjektet er derfor avsluttet. Videre aktiviteter i arbeidet med omstilling til et lavutslippssamfunn ivaretas i linjeorganisasjonen. I tillegg ble det arbeidet med å øke andelen av ombruk/gjenbruk. Arbeidet skjer i fellesskap i Gjøvikregionen og med Horisont.

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap ble det arbeidet med ordinært beredskapsarbeid. Kommunene i Gjøvikregionen inngikk et samarbeid om øvelse innen IT-sikkerhet/Cyber angrep i 2024. Øvelsen ble gjennomført i mars 2024 og kommunen fikk nyttige læringspunkter å arbeide videre med. Arbeidet med å revidere ROS-analysen ble ferdig og vedtatt i 1. tertial. Samtidig ble revidert overordnet beredskapsplan vedtatt. Arbeidet med revidering av operativ beredskapsplan pågår inn i 2025, samt oppfølging av læringspunkter fra nevnte øvelse.

Energieffektivisering ble gjennomført innenfor tilgjengelig økonomisk handlingsrom. Det gjelder både innenfor kommunale bygg og vann- og avløpsinfrastruktur. Spesielt fremheves skifte til Led-lys i mange kommunale bygg og skifte til Led-lys, inkludert måleskap, for gatelys. Arbeidet fortsetter i 2025. For gatelys er det krav fra Etna nett om at all strøm skal måles, så arbeidet må prioriteres.

Strømforbruket viste en nedgang på ca. 3 % i 2024, sammenlignet med 2023. Dog var gjennomsnittstemperaturen noe høyere i 2024 enn i 2023.

Krigen i Ukraina, og dermed økt mottak av flyktninger, har medført at kommunalområdet har arbeidet med å skaffe tilfredsstillende boliger for bosetting av disse. Blant annet ble det deler av Holmetunet rehabilitert i 2024. Videre har kommunalområdet understøttet strukturendringer i de andre kommunalområdene.

Innenfor kulturområdet har det i 2024 vært mye aktivitet innen ungdommens hus, flyt, den kulturelle skolesekken, den kulturelle spaserstokken og arbeid ut mot lag og foreninger. Det har vært arbeidet med å lage synergier mellom bibliotek, kulturskolen og kultursalen, samt å øke deltagelsen på arrangement og aktiviteter i kommunal regi. Det har gjennom 2024 vært jobbet med å tilrettelegge for meråpent bibliotek, som ble åpnet 1. januar 2025. De store arrangementene Tid for Tømmer, Bok og Folk, samt Jul i Søndre Land ble gjennomført som planlagt, med suksess.

Det har blitt utarbeidet retningslinjer for utøverstøtte, samt at årets idrettspriser, ildsjel og kulturpriser ble delt ut høsten 2024.

Videre ble arbeidet med utredning av Peder Aadnes senter startet opp. Utredningen er planlagt lagt frem for politisk behandling før sommeren 2025.